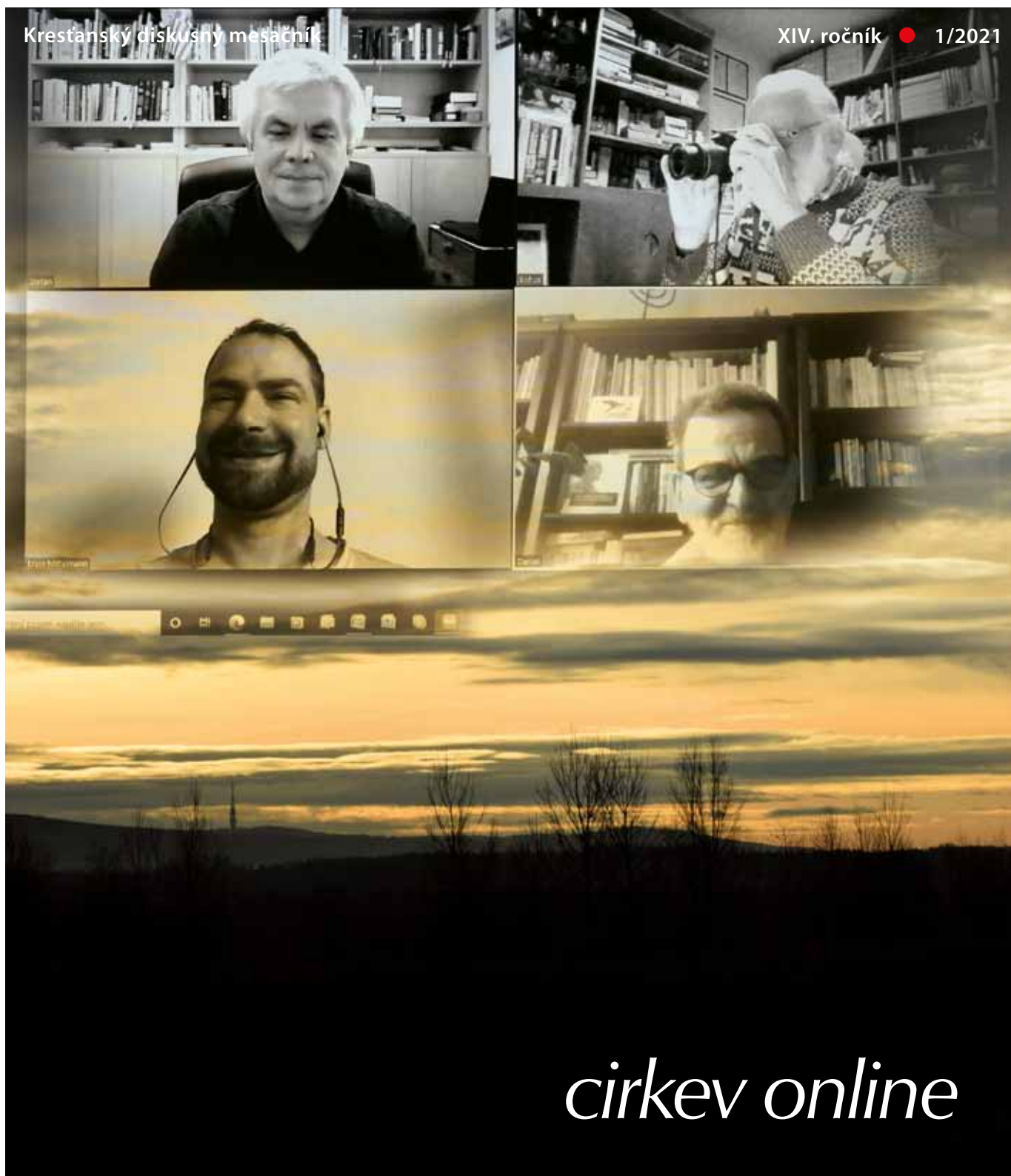

DIALOG

Kresťanský diskusný mesačník

XIV. ročník ● 1/2021

cirkev online

O B S A H

POZDRAVY 4

Desatoro 6
1. PRIKÁZANIE
Š. Markuš

Rozhovor 8
BOLI SME NADŠENÍ
F. Mikloško/E. Mihočová,
M. Majerník

Téma 14
CIRKEV ONLINE
Š. Evin, D. Pastirčák,
E. Mittelmann

Úvaha 20
O UDRŽATEĽNOSTI
SVETA
H. Tureková

Čítanie na pokračovanie 22
DARY DUCHA SVÄTEHO
Werner de Boor

Misia 24
SME MISIJNOU
CIRKVOU?
M. Mitana
ROK 2020 S YMCOU
D. Perašín,
D. Masaryková/V. Vrajová

Úvahy z trolejbusu 28
PRIMERANÝ ZÁUJEM
Tomáš Komrska

Spod orecha 30
KDE BOLO, TAM BOLO
B. Piatko

RELAX 31

B. Piatko: Ľadové kráľovstvo, Hrebienok

Časopis Dialóg vychádza s podporou Cirkvi bratskej,
ale obsah jednotlivých príspevkov nevyhnutne nevyjadruje
duchovné presvedčenia Cirkvi bratskej.

Pri zborových objednávkach je odporúčaná predajná cena do 2,20 €,
(podľa zborových dotácií)

Individuálne objednávky: cena + poštovné

PRIVÍTAME VAŠU POMOC, KTORÚ MÔŽETE POSLAŤ NA ÚČET:

IBAN: SK761100000002621041859, BIC: TATRSKBX, VS: 2021

Redakčná rada: Juraj Institoris, Tomáš Komrska, Tibor Máhrik, Bohuslav Piatko, Rastislav Šteško

Čestný člen: Štefan Markuš

Šéfredaktor: Bohuslav Piatko, bpiatko@swanmail.sk, **Jazyková úprava:** Dagmar Balková

Dizajn a grafické spracovanie: Martin Piatko

Sídlo vydavateľa: Živnostenská 2, 811 06 Bratislava, IČO: 35 757 43

Adresa redakcie: Sadová 28, 900 51 Zohor, č. tel.: 0903 474 142,

e-mail: svatava@swanmail.sk, web: www.dialog.cb.sk

Vydavateľ: Media Svatava, spol. s r.o. **Vyšlo:** 19. 1. 2021 **Tlač:** Alfa print, Martin

1. strana obálky: B. Piatko: Beseda online

EV: 2670/08

ISSN: 1337-6985

SVETLO A ČI TMA?

Žijeme to zvláštne časy. Načisto strácame rozum. Je problém sa dohodnúť na tom, či je tma tmou a svetlo svetlom. Aj o tom, čo je tma a čo svetlo. Hádame sa o všetkom a nevieme sa zhodnúť na ničom.

Už starý dobrý Izaiáš to zažil. Aj vtedy (Iz 5, 20) niektorí hovorili zlému dobré a dobrému zlé, tmu považovali za svetlo a svetlo za tmu. Horké prehlasovali za sladké a sladké prezentovali ako horké a zavládol chaos. Nebál sa povedať otvorene – beda takým ľuďom, čo takéto robia a takéto hovoria a takéto prezentujú na verejnosti a hlásajú ostatným. Beda aj tej krajine, v ktorej sa takejto propagande dáva priestor.

Niektorí by povedali, že naša súčasná situácia je dôsledkom filozofickej vlny, ktorá zmietla zo stola otázku absolútnej pravdy. Veď ak sa poprie pravda, zavládne lož. S tým sa dá súhlasiť. Ak pravdy niet, potom môžeme čokoľvek hovoriť, učiť, konať. Tak to bolo v raji. Stačí spochybniť slovo Boha a všetko ostatné príde samo sebou. Či to naozaj povedal Boh? Či naozaj je to tak? Či naozaj vám hrozí smrť? Problémom však nie sú otázky samotné. Problém je inde.

Ak sú takéto otázky z kategórie vedeckého záujmu a úprimného hľadania, vtedy sú neškodné. Pochybovanie a skúmanie patrí do procesu hľadania a objavovania pravdy. Ak sú však z kategórie uplatnenia moci, manipulácie a presadenia vlastnej agendy v rozpore s pravdou, potom neškodné nie sú. – Dýchajú peklom. Len sa tvária ako hľadanie pravdy.

Churchill bol presvedčený o tom, že národ, ktorý zabudne na svoju minulosť, nemá žiadnu budúcnosť. Súhlasiť sa dá len do istej miery. Veď čo to znamená „zabudnúť na svoju minulosť“ alebo inak – „pamätať si svoju minulosť“? Americký prezident Roosevelt tvrdil: „Čím viac poznáme svoju minulosť, tým sme lepšie pripravení na budúcnosť.“ Ako si však „pamätať“ minulosť, keď sa nedá veriť ničomu a nikomu? Ako „poznávať“ minulosť, keď niet pravdy a všetko je iba kamufľáž a hra mocných tejto zeme a tajný zámer tajnej spoločnosti? Churchill aj Roosevelt žili v dobe, kde platili fakty. Kde pravda a lož boli reálie, ktoré bolo treba identifikovať a podľa nich sa zariadiť. V takom svete sú možné dohody, ktoré platia. A čo dnes?

Dnes sa diskutuje, či očkovať, alebo nie. Vari sme už zabudli, že Československo bolo svetovou veľmocou v oblasti celoplošnej prevencie voči detskej obrne, čiernemu kašľu atď. vďaka premyslenému a systémovému očkovaniu?

Nuž, problém je ešte hlbší. Ukazuje naň prorok Jeremiáš (6, 16): *Takto hovorí Hospodin: Postojte na svojich cestách a vidzte a pýtajte sa po chodníkoch veku, kde ktorá je to tá cesta dobra a choďte po nej, a tak nájdite pokoj svojej duši! Ale oni povedali: Nepôjdeme! Aj Cicero súhlasí s Jeremiášom v tom, že „história je učiteľkou života“, ale nerieši problém slobody človeka.*

Pamätať si minulosť, rozumieť jej odkazu je jedna vec, a sloboda povedať „nie“ je druhá vec. Preto sú národy, ktoré sú usporiadané a organizované, kde cesty nie sú rozbité a poklapy nikto neukradol. A potom sú národy, ktoré sa 30 rokov nedokážu dohodnúť, čo je svetlo a čo je tma. Preto sú zbory, ktoré sú živé, dynamické a rastúce, a potom zbory, ktoré zomierajú a nevedia o tom, lebo nechcú počuť tých, ktorí im to hovoria. Preto je spoločnosť, ktorá rieši dôležité témy a otázky, a potom tá, ktorá mŕňa svoju energiu v debatách o druhom a tretoradých témach...

Svetlo má rôzne podoby. Rovnako aj tma. Je na tebe čo si vyberieš. ■

TIBOR MÁHRIK,
kazateľ CB v Ostrave

POZDRAVY DIALÓGU – ADVENTNÉ VIANOČNÉ NOVOROČNÉ

V tomto Advente nás oslovila vianočná báseň Josefa Kroutvora. Pozvanie do Betlehema, do Bejt Lechem – kde je nám ponúknutý chlieb i Chlieb, ktorý tak veľmi potrebujeme. My ako jednotlivci, celá naša krajina, i celé stvorenstvo v aktuálnom čase hladu a Hladu...

Túžime po tom, aby sme aj počas týchto osobitných sviatkov boli nasýtení...

Pavel a Milica Kailingovci

Bejt Lechem, dům chleba

Ještě je tma

Spěcháme na rováty

Tak si pospěšme

V pekárně na konci ulice

Už se svítí

A pekař sází bochníky do pece

Až se budeme vracet domů

Zastavíme se pro čerstvý chléb

Za vůní chleba pospěšme

Pospíchejme k Betlému

Josef Kroutvor, Řádkování

Ležím v izolácii s Covidom a spoločnosť mi dnes robil vianočný Dialóg – ďakujem za stĺpček Spod orecha, za rozhovor s Ivanom Valentom, za úvodník Štefana Markuša, aj za báseň *Otčenáš* sestry Zlatice Mikulskej. Veľmi pekná.

A pridávam k dnešnému Štedrému dňu krásny verš Martina Rázusa:

*Hľa, už na oltári voskovice horia,
lebo spřchne rosou i dnes radosť zhora
do sŕdc - do tých vašich ubolených duší.
A tá naplní hrud' mierom... nerozruší...
pod'ťe všetci!*

Emília Mihočová, šéfredaktorka, Evanjelický východ, Prešov

Ďakujem za časopis. Četl jsem podrobně Markuše, rozhovor s Ivanom Valentom, pamatuji na jeho působení na Starej Turej. A také článek na konci Spod orecha. Kéž se podaří tu druhou pandemii vyléčit.

Požehnané svátky a všetko dobré v roku 2021

Stanislav Stébel, Liberec

Ďakujeme za všetky tohtoročné čísla Dialógu. Pri zredukovaných možnostiach na bezprostredné stretávanie sa, si viacej ako inokedy uvedomujeme význam Dialógu.

Nech Vám Pán žehná aj naďalej.

Dalibor Krupa s rodinou, USA

Máme za sebou rok plný prekvapení a ešte pred rokom nepredstaviteľných vecí. Čo si priať do tohto nového, ktorý prichádza? Opäť a v prvom rade zdravie a Božie požehnanie. Jeho múdrosť a ochranu. K tomu však potrebujeme aj pokoj, lásku, odpustenie a vzájomné porozumenie, a to nielen doma v rodine, medzi priateľmi, na pracovisku, ale aj v cirkvi a v spoločnosti. A preto v duchu Písma: Nech pokoj Boží, ktorý prevyšuje každý rozum, uchráni vaše srdcia, vaše mysle v Kristu Ježišovi aj v roku 2021.

**Štefan Ševčík s rodinou,
Slovenská biblická spoločnosť, Banská Bystrica**

MODLTBA

(Podľa modlitby Ježiša Krista v 17. kapitole Jánovho evanjelia, upravil a prosbu za odpustenie pridal JAN KOMRSKA, Nový rok 2021.)

Otče náš,
osláv svojho Syna, aby Syn oslávil teba. A ako si mu dal moc nad každým telom, tak nech on dá večný život všetkým, ktorých si mu dal. A večný život je v tom, aby sme poznali teba, jediného, pravého Boha i toho, ktorého si poslal, Ježiša Krista. Tvoj Syn, Ježiš Kristus, ťa oslávil na zemi tým, že dokonal dielo, ktoré si mu dal vykonať. A teraz ty, Otče, osláv u seba svojho Syna slávou, ktorú mal pri tebe skôr, ako povstal svet! (v. 1-5)

Tvoj Syn zjavil tvoje meno ľuďom, ktorých si mu dal zo sveta. Boli tvoji a dal si ich jemu; a oni zachovali tvoje slovo. Potom spoznali, že všetko, čo si mu dal, je od teba, lebo slová, ktoré si mu dal, odovzdal im, oni ich prijali a spoznali v pravde, že on vyšiel od teba a uverili, že si ho ty poslal. (v. 6-8)

Tvoj Syn prosí za nás. Neprosí za svet, ale za tých, ktorých si mu dal, lebo sú tvoji. A všetko, čo je jeho, je tvoje, a čo je tvoje, je jeho a on je v nás oslávený. Tvoj Syn už nie je vo svete, ale my sme vo svete a on odišiel k tebe. Svätý Otče, zachovávaj tých, ktorých si mu dal v svojom mene, aby boli jedno, ako ty a tvoj Syn. Kým bol tvoj Syn s ľuďmi, zachovával ich v tvojom mene, ktoré si mu dal. Ochránil ich a nikto z nich sa nestratil, iba syn zastratenia, aby sa splnilo Písmo. Tvoj Syn je už teraz u teba a toto hovoril vo svete, aby sme mali v sebe jeho radosť, a to úplnú. (v. 9-13)

Dal nám tvoje slovo a svet nás nenávidí, pretože nie sme zo sveta, ako ani on nie je zo sveta. Tvoj Syn ťa neprosí, aby si nás vzal zo sveta, ale aby si nám *odpustil zlo* a ochránil pred zlým. Nie sme zo sveta, ako ani on nie je zo sveta. Posväť nás

v pravde; tvoje slovo je pravda! Ako si ty poslal svojho Syna do sveta, tak nás on posielal do sveta *so slovom o tvojom odpustení*. A posväčuje sa pre nás, aby sme aj my boli posvätení v *odpúšťaní* a pravde. (v. 14-19)

Tvoj Syn však prosí nielen za nás, ale aj za tých, ktorí cez naše slovo uveria v neho, aby všetci boli jedno, ako ty Otče, si v ňom a on v tebe, aby sme aj my boli cez neho v tebe, aby svet veril, že si ho ty poslal. A slávu, ktorú si dal svojmu Synovi, dal nám, aby sme boli jedno, ako je Otec a Syn jedno – Syn v nás a ty v ňom, aby sme boli tak dokonale jedno, aby svet poznal, že si ho ty poslal a že si si nás zamiloval tak, ako svojho Syna. (v. 20-23)

Otče, tvoj Syn chce, aby aj tí, ktorých si mu dal, boli s ním tam, kde je on, aby videli jeho slávu, ktorú si mu dal, pretože si ho miloval ešte pred stvorením sveta. Spravodlivý Otče, svet ťa nepoznal, ale Syn ťa poznal a aj my sme poznali, že si ho ty poslal. Ohlásil nám tvoje meno a ešte ho ohlási, aby v nás bola láska, ktorou si ho miloval a aby on bol v nás. (v. 24-26). ■

STÍPČEK:

DRUHÁ VLNA A JA

Šéfredaktorka Evanjelického východu Milka Mihočová ma požiadala, aby som do ankety napísal, ako prežívame druhú vlnu pandémie doma a v práci. A tak som napísal:

Nebojujem s rúškami. Nie že by som to vzdal. Naopak, som nimi vyzbrojený – v každých nohavičkách, v každej vetrovke, aj na palubnej doske v aute.

Nevediem vojnu s vládou. Veď si plní len svoju povinnosť, keď sa nás snaží chrániť. Hoci v prvej vlně sa jej zadarilo lepšie.

Nehádam sa ani so svojimi ľudskými právami. Veľmi rýchlo som ich presvedčil, že mi budú zbytočné, keď ma Covid-19 pošle do karantény, alebo ma s mojimi operovanými a oslabenými pľúcami pripojí k ventilátoru. To by som ich vlastne už ani nepotreboval – teda tie práva...

Priznám sa však, že na jar sme boli v rodine opatrnejší. To sme nešli ani do obchodu, zásobovala nás dcéra. Dnes – akoby sme už boli unavení. Covid si už pomaly pokojne chodí po uliciach a ja do obchodu idem. Uvedomili sme si to krátko pred Vianocami a opäť sme pritvrdili. Opäť nás zásobuje dcéra.

Sme viac sami, ako sme bývali. Ale samota má aj svoje výhody. Nikdy predtým som sa nerozprával s toľkými ľuďmi ako teraz. Hovoríme o ľahostajnosti, nezodpovednosti, nechápeme, prečo vyrástlo toľko JA a kde sa stratilo MY. Samozrejme, rozhovory sú v karanténe – v mojej hlave...

Samota však prečistila aj chodník, ktorým sa vchádza hlbšie do seba. Ďakujem, idem.

V práci sa nezmenilo nič. Robím už 10 rokov cez počítač. A ten je taký chránený, že si ani nepamätám, kedy ho naposledy napadol nejaký vírus... ■

B. Piatko

1. PRIKÁZANIE: NEBUDEŠ MAŤ INÝCH BOHOV OKREM MŇA!

(Ex 20, 3)

V starovekom prostredí Blízkeho východu bol rozšírený polyteizmus. Boh Izraela dbal o to, aby jeho ľud nevyhľadával ľudskú asistenciu v otázkach duchovnej orientácie. Nebeský zákonodarca si prijal, aby sa inteligentní ľudia rozhodovali slobodne a spolupráca „neba a zeme“ bola spravovaná Zákonom (Desatorom) z dielne Stvoriteľa. Prvým prikázanim zakázal mnohobožstvo a dal najavo, že je výlučným majiteľom „koruny stvorenia“ a nepotrebuje iných správcov. Majiteľ národa príkazom požadoval monoteistický princíp zbožnosti. Teologická exegéza poreformačného obdobia zdôrazňuje, že slová po preambule treba preto pokladať za „prvé prikázanie“, lebo je najväčším. Martin Luther vysvetľuje zmysel najväčšieho prikázania takto: „Máme sa Boha nadovšetko báť, milovať ho a dôverovať mu.“ Tým hovorí, že ďalšie prikázania sú preambule a prvému prikázaniu podriadené. Keď sa učenici pýtali: *...ktoré je najväčšie prikázanie v Zákone? Ježiš odpovedal: Milovať budeš Pána, svojho Boha, celým svojim srdcom a celou svojou dušou a celou svojou myslou. To je veľké a prvé prikázanie (Mt 22, 36–37).* Ježiš im pripomenul úvodnú vetu z prvej dosky, z ktorej plynie základná požiadavka Zákona – a to láska ku Stvoriteľovi, darcovi života. A neplnením najväčšieho prikázania páchame najväčší hriech, lebo prestávame milovať Boha.

Boh Izraelčanov vyslobodil z otroctva a požadoval, aby v darovanej domovine žili zodpovedne. Keď jednotlivci či spoločenstvá sa ocitnú nezaslúžene na slobode, patrí záchrancovi nejaká odmena? Je to zložitá otázka, lebo zaviazanosť je neželaná cnosť, pretože latentne ukrýva prvky korupcie. Boh prvým prikázanim citlivo zasahuje do morálky ľudských spoločenstiev. Dnešným čitateľom Desatora oslobodenie Izraela zo zajatia pripadá, že Boh zotročený ľud „prinútil“ utiecť z područia faraóna, a preto je otázne, či nekonal Mojžiš proti vôli väčšiny a neprimäl ľud k niečomu nedemokratickým spôsobom? To sa ukázalo hneď po prekročení hraníc Egypta. Sme prevrapení, lebo Židia, zbavení otrockých pút, neďakovali za vyslobodenie Bohu ani Mojžišovi. Oni protestovali proti daru slobody a nostalgicky spomínali na minulosť. Boli zneistení a spočiatku nespoznali, či sa útek z Egypta vyplatil. Nová skúsenosť svedčila o opačnej túžbe – od slobody do otroctva. Život vo väznici človek znáša ťažko, ale slobodu nedokáže zmysluplne využiť. Prvé prikázanie tak pripomína, že sloboda je hodnota, ktorú musíme prijať a naučiť sa ju užívať. Na záchrancu sa však nesmie zabudnúť. Preto: *Nebudeš mať iných bohov...!* Vysloboditeľ očakáva vďačnosť za veľkodušný skutok a, aby ľudia žili podľa nových pravidiel. Prvá veta Zákona sa porušuje vždy a nanovo, keď sa uprednostní niečo iné, alebo niekto iný než Boh, ktorého ľud má milovať celým srdcom, dušou aj rozumom. Prikázanie zaznelo paradoxne tým, ktorí boli práve z rabstva vyslobodení. ■

G. Doré: Mojžiš a Desatoro

DESAŤ VÝROKOV DESATORA (Úvod)

ŠTEFAN MARKUŠ

V nasledujúcich číslach Dialógu sa budeme zaoberať výrokmí Desatora. Chceme poznať, prečo bola oddanosť k Desatoru podmienkou prežitia Izraelského národa? Udalosť aktu odovzdávania dvoch kamenných dosiek na Sinaji nemá obdobu v histórii. Nijakej inej kultúre Boh neprejavil svoju vôľu písaným dokumentom.

Stará zmluva uvádza vety Desatora menom „desať slov“, alebo „desať výrokov“ (gr. *dekalogos*, Ex 34, 28; Dt 4, 13; Dt 10, 4). Pomenovanie „Desať Božích prikázaní“ odvodzujeme z príbehu stretnutia Ježiša s bohatým mládencom, ktorému odporučil, aby *zachovával prikázania* (Mt 19, 17). V Mojžišových knihách sa vety Desatora objavujú dvakrát. A nie v rovnakom znení (Ex 20, 1–17 a Dt 5, 5–21). Verzie sa líšia najmä počtom slov, nie však obsahom.

Teologická literatúra priradila k Desatoru prívlask *Magna charta oslobodenia*, nakoľko po vyslobodení Izraela zo zajatia v Egypte, Hospodin im prisľúbil „desať veľkých slobôd.“ Zákonodarca sa národu zaviazal zmluvou a Izrael Bohu poslušnosťou k prikázaniam. Bude nás zaujímať étos deklarácie, ktorou sa Hospodin k národu prihovoril: *Počuj, Izrael, ustanovenia a právne predpisy, ktoré vám všetkým dnes oznamujem. Naučte sa ich a starostlivo ich zachovávajúte! Hospodin, náš Boh, uzavrel s nami na Horebe zmluvu* (Dt 5, 1–2).

Usporiadanie viet Zákona prešlo historickým vývojom. Judaizmus si zachoval tradičné poradie zo 4. storočia podľa návrhu filozofa Filóna z Alexandrie (20 pñl–50 nñl), ktorý výrok *Ja som Hospodin, tvoj Boh...* (Ex 20, 2) povýšil za prvé priká-

zanie a následné verše (Ex 20, 2–6) za druhé. Filón umiestnil prvých päť viet na prvú dosku a zvyšné na druhú. Jeho zásluhou sa úvodná veta zmenila na preambulu a v judaizme zostala nosnou témou pre porozumenie celého Desatora.

Iné poradie viet zaviedli Flavius (30–100 nñl) a Sv. Augustín (354–430 nñl), a to vynechaním preambuly. Sv. Augustín rozdelil poslednú vetu do dvoch (žiadostivosť po majetku a manželke blížneho) a vytvoril tak deviate a desiate prikázanie (podľa Dt 5). Prvé prikázanie sformuloval zosumarizovaním dvoch viet po preambule (cudzí bohovia a podoby Boha) a umiestnil tri vety na prvú a sedem na druhú dosku. Tohto usporiadania sa drží rímskokatolícka aj evanjelická cirkev. Flavius ponechal pôvodné znenie (bez preambuly) a umiestnil následné štyri vety na prvú a šesť na druhú dosku (podľa Ex 20). Tohto usporiadania sa držia gréckokatolíci, kalvíni aj evanjelikáli (Evanjelická cirkev metodistická, Bratská jednota baptistov, Jednota bratská, Presbyteriánska cirkev, Cirkev bratská, Kresťanské zbory, Apoštolská cirkev a ďalšie). Druhá doska sa u oboch radení začína prikázaním o cti rodičov. (Autor stĺpciekov sa s témou podrobnejšie zaoberá v pripravovanej publikácii *Putovanie k realite, Esej o (ne)objavenej ceste.*) ■

BOLI SME NADŠENÍ ZO SLOBODY

Je to už 31 rokov, ktoré uplynuli od udalostí Nežnej revolúcie, hviezdneho okamihu v našich dejinách. Tí, ktorí v tom čase stáli na tribúnach, pomaly dosahujú hranicu plnosti biblického veku. **FRANTIŠEK MIKLOŠKO**, politik a bývalý predseda SNR, bol v Novembri '89 štyridsiatnik. Vníma, že prichádzajú posledné príležitosti na to, aby jeho generácia podala svedectvo o pohnutých udalostiach. Svedectvo o tom, čo spravili dobre a kde chybovali, kým sa Nežná revolúcia nestane už len súčasťou historických kníh a spomienkových filmov. Rozprávali sa s ním EMÍLIA MIHOČOVÁ a MARIÁN MAJERNÍK.

Foto: Archív E. východ a ĽUBO BECHNÝ

Československo sa veľmi dlho a s námahou spamätávalo z násilného vpádu vojsk Varšavskej zmluvy v '68 roku. Ľudí nespokojných s režimom sa podarilo na istý čas zastrašiť a zahnať do skrytosti. Kedy sa začala situácia opäť lámať?

Pre katolíkov bolo zlomom zvolenie Poliaka Wojtyły za pápeža. Boli sme u nás doma a počúvali Vatikánsky rozhlas, keď hlásili, že Karol Wojtyła je pápežom. Vlado Jukl, ktorý bol 14 rokov vo väzení, nás začal objímať a hovoril: „Neviete si predstaviť, čo to bude pre nás znamenať.“ Vždy nám hovoril, že našim heslom musí byť: *Čelom k masám*. Kým nás

nebudú tisíce a desaťtisíce, komunisti si s nami spravia raz-dva poriadok. Bolo múdre, že disent nevsadil na viditeľnosť, ale pomalú organickú prácu. Vedeli, že keď vodcov zoberú, ovce ostanú bez pastiera.

Aj keď sa komunisti koncepcie snažili, zámer zlikvidovať cirkev im nevyšiel. Čo jej pomohlo prežiť roky útlaku a prenasledovania?

Katolícka cirkev sa opierala o Rím ako o nadnárodnú inštitúciu, a preto bola silná, pokiaľ išlo o svornosť odporu. Navyše komunisti sami dopomohli tejto sile tým, že v '50. roku zrušili rehole. Vytlačili ich do ilegality

a rehole žili svojím životom ďalej. Vytvorili tým silné podhubie, ktoré tu pôsobilo. V podzemnej cirkvi sa angažovali dve stovky tajných kňazov a pár tisícok laikov. Kľúčové bolo, že vďaka oficiálnej pastorácii sa v každej obci vysluhovali sviatosti, konali sa krsty, sobáše, pohreby. S ľudovou zbožnosťou si komunisti nevedeli dať rady. Štát veľmi chcel, aby sa katolícka cirkev vnútorne skompromitovala – preto najprv vytvoril *Mierové hnutie katolíckeho duchovenstva*, a potom *Pacem in terris*. Vo chvíli, keď rodičov prenasledovali za to, že dávajú svoje deti na náboženstvo, členovia týchto hnutí verejne ďakovali štátu za slobodu a podob-

ne. Tajná cirkev nastavovala týmto hnutiam zrkadlo.

Angažoval sa katolícky disent aj politicky?

Katolícka cirkev na sebe mala pečať – traumou Slovenského štátu a jej dôsledky nesieme vlastne dodnes. Lídri tajnej cirkvi hovorili: „Nesmieme ísť ani na hranicu politiky, pretože v tej chvíli nás obvinia z klérofašizmu a politického klerikalizmu.“ Vďaka tomu, že sme organizovali čisto náboženské podujatia, boli sme pre komunistov ťažko napadnuteľní. Na druhej strane, keď prišiel November '89, celé disidentské katolícke hnutie zostalo úplne mimo. Ja som bol prvý, koho Ján Budaj v januári 1990 oslovil, aby som zastupoval katolíkov. Evanjelici mali zastúpenie vo farárovi Lacovi Kozákovi – dva roky po Nežnej revolúcii prijal miesto v evanjelickom zbore v kanadskom Toronte. Ukázalo sa ako obrovský paradox, že v čase Nežnej revolúcie stáli na tribúnach ľudia výlučne sekulárni. Najväčším šokom pre mňa bolo to, že keď po 40 rokoch prenasledovania prišla konečne sloboda, prvá garnitúra našich cirkevných predstaviteľov vôbec nezvládla situáciu.

V posledných mesiacoch sledujeme situáciu v Bielorusku, kde sa námestia naplnili demonštrantami po netransparentných prezidentských voľbách. Čo je podľa vás zásadný princíp, ktorý pomáha prežiť v totalitnom režime?

Dôležité je neprerušiť kontinuitu, aj keby to bolo malé stádočko. Tvorili ju napríklad aj ochranári, hoci nerobili veľké politické akcie. V Kvačianskej doline opravovali mlyn, a potom zrútené pútnické miesto – Mariánku pri Bratislave. Tam sa zdržiavali a vytvárali svoje prostredie, vzájomne sa podporovali, pretože človek nemôže žiť v totalite sám. Politicky sa disent sčasti formoval časopisom *Bratislava nahlas*, ktorý bol v '87 prvou kon-

frontáciou s režimom a nastavil mu zrkadlo.

Okrem slovanského pápeža bola zlomovou udalosťou aj pamätná púť na Velehrade v roku 1985?

Vtedy sme prvýkrát vypískali komunistov. Keď nás tam začali vítať ako na mierovej slávnosti, začal taký piskot, že už neprehovorili. Válek potom napísal do Pravdy, že podcenili „*situáciu a na Velehrade dostali úder pod pás*“. Velehrad zohral svoju rolu aj pre celé vedomie Československa, pretože tam sa ukázalo, že kým nás nebude masa, nemôžeme sa pohnúť. Viditeľné udalosti majú síce svoj význam – pri prezentácii navonok, aj pri nadobudnutí istého sebavedomia, ale o smerovaní krajiny roz-

poru. Komunisti boli bezradní z toho, že mlátili ľudí, ktorí nehádzali dlažobné kocky alebo kamene – iba tam stáli, modlili sa a zapalovali sviečky. Moment nenásilného odporu sa znovu dostal do podvedomia celého Československa. Od prvých Novembrových chvíľ sa hovorilo: nech nie sme ako oni, nechceme násilie... Zásah polície bol brutálny, dodnes nechápem, prečo sa preň rozhodli, keď vedeli, že sa na manifestácii budú ľudia len modliť. Jedna dievčinka mi rozprávala, že stáli v parku za Hviezdoslavovou sochou, trávnik bol rozbahnený. V jednej chvíli vybehli policajti so psami a začali ich naháňať. A tak decká utekali tým parkom, ona však mala vysoké opätky a jedna topánka jej zostala zaborená

hoduje zásadným spôsobom aj šedá zóna, ktorá si podrží svoju identitu a nezlomí sa.

Maďari môžu byť hrdí na svoju revolúciu v '56, Poliáci na Solidaritu a Česi na Chartu 77. My sme mali Sviečkovú manifestáciu...

Bola to tiež hviezdna udalosť, tak ako Nežná revolúcia. Hanbím sa, že som sa na nej nezúčastnil, ale bol som v tom čase v base (*smiech*). Sviečková manifestácia mala obrovský význam v tom, že ukázala silu nenásilného od-

poru. No a čo sa nestalo? Policajť sa psom počkal, kým sa nevrátila pre topánku, a keď si ju obula, zase ju začal naháňať. Slovenská totalita mala svoje diery (*úsmev*).

Tvrdíte, že keď nastane historická chvíľa, kedy sa zrazu chveje alebo aj zem, a systém je zrelý na zmenu, tak je kľúčové, aby bola pripravená skupina ľudí, ktorá bude ostatných viesť.

Ako príklad uvádzate Československo a chartistov. Tiež

im však trvalo, kým si získali dôveru...

Keď Charta vznikla v januári '77, česká spoločnosť ju neprijala. Česi chceli žiť normálny život a mali pocit, že chartisti ich ťahajú do akéhosi extrém, ktorý je nad ich sily. V decembri 1987 zvolala Charta na Staromestské námestie zhromaždenie, na ktoré prišlo veľa ľudí. Policajti urobili kordón okolo sochy Jána Husa, mladí ľudia okolo nich tancovali a kričali: „Nech žije Charta!“ Keď sme potom večer počúvali Hlas Ameriky, tak som prvýkrát videl, že Česi prijali Chartu za svoju. Havel mal vtedy slzy v očiach, jednoducho cítil, že sa niečo prelomilo. Charta – elitná skupina ľudí, ktorí boli dlhé roky väznení – sa premenila na Občianske fórum a viedla zásadné rokovania. Vo chvíli, kedy už i ľudia túžia po preмене, stačí aj malá vodcovská skupina.

A čo študenti?

Študenti dali revolučné udalosti do pohybu svojou mladistvou spontánnosťou. No po istom čase už boli vyčerpaní a bolo potrebné, aby vznikla politická strana, ktorá by veci zobrala do svojich rúk.

Myslíte si, že si ľudia na námestiach plne uvedomovali, čo sa vlastne reálne deje?

Zdá sa mi, že počas Novembrových dní si v Československu najprv každý myslel, že ide len o zmenu orientácie komunistického režimu. Od roku 1985 bol generálnym tajomníkom komunistickej strany Sovietskeho zväzu Gorbačov, a tak dúfali, že sa vrátíme k Pražskej jari a rehabilitujeme rok 1968. Preto keď prišiel Dubček prvýkrát na Václavské námestie, všetci skandovali: „Dubček na hrad.“ Mysleli si, že s Dubčekom začne mať socializmus inú podobu.

Objavujú sa informácie, že prechod z komunizmu na demokraciu bol plánovaný

a komunistická strana bola de facto kúpená. Sú to len konšpiračné teórie, alebo majú do istej miery reálny základ?

O týchto teóriách viem a myslím si, že sú naozaj konšpiračné. Veď Jakešov režim bol do poslednej chvíle absolútne tvrdý. Nebolo najmenšieho náznaku, že by komunisti chceli moc pustiť z rúk. Jednoducho boli dotlačení demonštráciami, ktoré sa zrazu spustili v celom Československu. Známi herci zmobilizovali krajinu – bolo to celostátne vzopätie. Keď sme mali míting v Bratislave, zrazu došla správa, že do mesta idú milicionári od Trenčína so železnými tyčami. A tak sme nacvičovali, čo budeme robiť, keby k niečomu došlo: všetci sadnúť na zem, aby sme sa nepošliapali. Nebol tam najmenší náznak toho, že to komunisti už vzdávajú.

Paradoxné je, že v nedávnej ankete o najväčšieho Slováka, ktorú usporiadala RTVS, sa do finále v diváckom hlasovaní dostal komunistický prezident Gustáv Husák.

Husák bol zvláštny človek, výnimočný fenomén. Ako jeden z mála vo väzení vydržal mučenie a k ničomu sa nepriznal, bol tvrdý. Jeden kňaz, redemptorista, ktorý dostal v 50-tych rokoch doživotie, s ním bol 5 mesiacov v Leopoldove. Husák každé ráno cvičil, umýval sa v studenej vode do pol pása a priam z neho vyžarovalo, že jeho chvíľa ešte príde. Diskutovali spolu o náboženstve, o ateizme, až v jednej chvíli Husák povedal: „Tak už dosť, končíme našu diskusiu – vy ste katolícky kňaz a ja som komunistický kňaz.“ Keď sa dostal z väzenia, jeho politická kariéra opäť vyštartovala. Všetkých tých, ktorí ho vyniesli hore, hodil nakoniec cez palubu. Husákova túžba po moci bola strašná, nevedel ju prekonať, a tak zabudol na všetkých, aj na to, že verejne vyhlásil: „Stojím a padám s Dubčekom“.

Ako Husák reagoval, keď už definitívne vedel, že v politike končí?

10. decembra 1989 Husák menoval novú vládu a večer v televíznom prejave podal demisiu. A práve ten Husák, ktorý bol mocichtivý a ktorý bol celý čas symbolom politického egoizmu, sa zrazu zastavil pri Jánovi Čarnogurskom a hovorí: „Janko, a ako sa má otec?“ Ešte dva týždne predtým sedel Čarnogurský vo väzení.

Milan Šimečka vo svojej knihe *Medzi Slovákami* kriticky poznamenáva, že na Slovensku za komunizmu nevznikla žiadna politicky nosná idea alternatívy, ktorá by bola dostatočne jasná a prítiažlivá po roku 1989.

Na Slovensku nebol občiansky disent zvlášť silný. Preto som bol prekvapený, že zo šedej zóny, ktorá na Slovensku dvadsať rokov len prežívala, sa odrazu objavili na naše pomery hviezdne postavy. Ľudia, ktorí zrazu presne vedeli, čo treba robiť. Boli demokraticky založení, vychovaní – možno nezachádzali do roviny krajnej konfrontácie, ale mali jasné západné myslenie. V tej chvíli bolo potrebné, aby niekto ukázal smer. Tribúnmi Novembra sa stali Milan Kňažko a Ján Budaj. Milan Kňažko atmosféru námestia svojím hlasom a prednesom veľmi zásadným spôsobom dirigoval.

Nebolo potrebné vyrovnať sa s komunistami zásadnejším spôsobom?

Treba si uvedomiť, že po 17. novembri 1989 mala Komunistická strana na Slovensku 583-tisíc členov. Ak k tomu pripočítame ich rodiny, je to milión a pol ľudí, ktorí boli prepojení s minulosťou. Úradníci na krajských či okresných úrovniach boli často ešte radikálnejší ako vrcholní predstavitelia strany, ktorých sme mali postaviť pred súd. Mnohí sa riadili vyslovene svojimi chúfkami, mstili sa, a to nielen komunisti, ale aj tí, ktorí sa na režime priživovali. Ukázalo sa, že nomenklatúra budovaná 40 rokov, držala celú kosť štátu. Komunisti mali ľudí vo všetkých funkciách – na polícii, v justícii, prokuratúre, družstvách, fabrikách... Okamžite všetkých vymeniť bolo riskantné a asi to nebolo ani celkom možné.

O niečo ste sa predsa len pokúsili, keď ste s VPN-kou začali chodiť po podnikoch s cieľom vytlačiť komunistov z ich funkcií.

Pritom som zažil šok. Tí, ktorí mali komunistov vo funkciách nahradiť, mi charakterovo pripadali ako neuveriteľne ambiciózni karieriisti, ibaže nemali tú možnosť byť v komunistickej strane na to, aby dosiahli svoje ambície. Zrazu sme zbadali, že zďaleka nie je všetko jasné. Povedali sme si, že s výmenou kádrov v podnikoch končíme a že to jednoducho musí ísť demokratickou cestou. Tlačili sme na ministra spravodlivosti, aby vymenil aspoň sudcov. Povedal, že ak na neho budeme tlačiť, tak podá demisiu, lebo by nemal kto súdiť. Pre nedostatok sudcov stúpa-

li napätia vo väzniciach, a tak sme začali jemne cúvať. Pochopili sme, že na to bude treba ísť asi ináč. Možno sme mali aspoň symbolicky potrestať sadistických vyšetrovateľov a bachárov vo väzniciach, ktorí sa v 50. rokoch vyžívali v tom, že ničili ľudí. V tomto smere sme prešli ľahšou cestou.

Videli ste rozdiel medzi slovenským a českým komunizmom?

Keď slovenskí komunisti zbadali, že sa systém začína triasť, veľmi rýchlo vyhlásili, že už nie sú komunisti a v podstate sa rozišli do všetkých politických strán. V Čechách je komunistická strana, naopak, aktívna dodnes. Keď sa v '68 na Slovensku hovorilo, že nastane koniec sveta, v jednej dedine na strednom Slovensku zasadal miestny stranický výbor. Počas rokovania zrazu vo vedľajšej miestnosti nastala strašná rana. Predseda dedinskej organizácie vběhol pod stôl a začal kričať: „Pane Bože, ja nie som komunista, ja sa len tak robím.“ A potom sa ukázalo, z čoho bola tá rana – vedľa varili niečo v kuchti a tú roztrhali, lebo ju zabudli odventilovať (smiech).

Ďalším dramatickým problémom boli, a asi ním už zostanú navždy, lustrácie.

Lustrácie boli posledný brutálny granát, ktorý hodila Štátna bezpečnosť medzi spoločnosť – zoznamy síce nechali, ale dôkazné materiály zlikvidovali. To, či niekto donášal, alebo bol agent, sa nedalo dokázať ani vyvrátiť. Bolo to niečo hrozné a vyvolalo to traumy, ktorá môže trvať ešte dlho. Hneď som zbadal, že to nie je celkom v poriadku. Keď som sa stal predsedom parlamentu, tak som chcel, aby sa jeden môj známy – právnik, stal vedúcim kancelárie. Vtedy mi povedal, že ho začiatkom 50-tych rokov zobrali na Štátnu bezpečnosť: „Tak ma dotlačili k múru, že som

jednoducho podpísal spoluprácu. Keď som prišiel domov, oľutoval som to. Žene som povedal, že aj keď ma zabijú, tak s nimi spolupracovať nebudem.“ Na nikoho nedonášal, ale na zozname spolupracovníkov ŠtB zostal. A týchto príbehov je veľa. O nikom sa nedá s absolútnou istotou povedať, že spolupracoval. Naznačiť možno asi len to, že každý z tých ľudí malú slabú chvíľu mal. V jednej chvíli možno podľahol – podpísal spoluprácu alebo ju prisľúbil ústne. Treba však jasne zdôrazniť, že zoznamy Štátnej bezpečnosti nie sú dôkazom a každý si sám musí povedať, či donášal. Je to trauma, ktorá sa ťahne cez generácie a každý si ju bude musieť vyriešiť sám, nedá sa to vyriešiť spoločensky.

Aký ste mali vzťah s Alexandrom Dubčekom a ako ste vnímali jeho miesto v politike?

Spriatelili sme sa, navštívil ma vždy, keď bol v Bratislave a keď som ja vycestoval do Prahy, tak som spával v jeho rezidencii. Dubček zostane navždy symbolom, legendou, jednoducho, tvárou '68, čo ešte zvýraznila jeho tragická smrť. Má dôležité miesto v našich dejinách, no v rozhodujúcich politických chvíľach bol slabý. Videl som to, keď išlo o Mečiara. Vystúpil proti nám a verejne vyhlásil, že ide s Mečiarom. Sociálny demokrat Heinz Fischer, ktorý sa potom stal rakúskym prezidentom, ho varoval, aby sa s Mečiarom nespájal, lebo mu to politicky uškodí. Dubček v rozhodujúcich chvíľach nemal dostatočnú vôľu. Rozprával mi, že keď bol ako dieťa s otcom v Rusku, tam pochopil, o čom je sovietsky komunizmus. No za celý svoj život sa mu nebol schopný vzoprieť. Dubček sa stal symbolom pre celý svet, ale v politickom myslení boli chartisti ďalej. Na Dubčekovi sa podpísala aj jeho 20-ročná izolácia, Husák ho dal strážiť deň a noc. 20 rokov

čakal na okamih, že ho Moskva rehabilituje, a zatiaľ mu ušiel čas.

Zvládol Dubček fakt, že sa prvým postkomunistickým prezidentom napokon nestal on, ale Václav Havel?

Keď počul celý Václavák kričať: „Dubček na hrad“, bola to pre neho životná satisfakcia. Nemohol Husákovi zabudnúť, že ho prehodil cez palubu a stále sa k tomu vracal. To, že mal šancu byť prezidentom a vystriedať Husáka, stáť pri jeho zneвозмоnění, bol podvedome pre neho asi silný motív. Preto niesol ťažko, že sa verejný názor nakoniec priklonil k Havlovi. Prezidentský post by bol pre neho životným víťazstvom, satisfakciou po 20-ročnom mlčaní v obklúčení. Na druhej strane, Dubček bol šéfom kraja v Trenčíne, keď bol Husák v 50-tych rokoch súdený a dostal doživotie. Z rozprávania politických väzňov viem, že ho strašne mučili. Aj samotní väzni boli voči nemu krutí, lebo sa mu mstili za ich krivdy.

Čo pre vás znamená, že revolúcia, ktorá sprevádzala pád komunizmu, dostala prívlastok „nežná“?

Keď sa v roku 1948 dostali komunisti k moci, začali brutálne – kynozili sudcov, dosadzovali na ich pozície takých, ktorí mali trojmesačné kurzy a diktovali im, aké tresty budú dávať; vymenili vedúcich fabrik. Toto sa po Nežnej revolúcii nedalo urobiť. My sme súčasťou fenoménu Nežnej revolúcie, ktorý je celosvetovo nesmierne zaujímavý. Došlo k radikálnej zmene politických, spoločenských a ekonomických pomerov, ale nie za cenu brutality. Mám pocit, že z postkomunistických krajín má práve Slovensko najväčšiu nádej dotiahnuť fenomén nežnej, nenásilnej revolúcie ďalej. Ukázalo sa to minulý rok na námestiach po vražde novinára Jána Kuciaka a Martiny Kušnírovej. ■

(Evanjelický východ 11/2020)

MODLITEBNÁ 3. 1. 2021, BRATISLAVA-CUKROVÁ

Priatelia,

dnešná, prvá modlitebná chvíľa v novom roku, zvyčajne býva o novoročnom veršíku, vybranom práve pre toto naše modlitebné spoločenstvo. Tentoraz som sa rozhodol vybrať nie veršík, ale prvý žalm, pretože práve žalmami sa nechávame v tomto období inšpirovať. Nuž pozrime sa na tento prvý žalm cez inú optiku. Pokojnú nedelu vám prajem.

Blahoslavený ten, kto nechodí podľa rady bezbožných, nestojí na ceste hriešnikov, neseďáva v kruhu posmešnikov, 2) ale záľubu má v zákone Hospodina, o jeho zákone rozjíma dňom i nocou. 3) Bude ako strom zasadený pri vodných tokoch, čo úrodu dáva vo svojom čase, jeho lístie nevädne a všetko, čo robí, darí sa mu. 4) Inak je to s bezbožníkmi, tí sú ako plevy, ktoré odnáša vietor. 5) Preto bezbožníci neobstojia pred súdom ani hriešnici v zhromaždení spravodlivých. 6) Hospodin pozná cestu spravodlivých, no cesta bezbožníkov vedie do záhuby.

**Inak je to s bezbožníkmi,
tí sú ako plevy, ktoré odnáša vietor.**

Prečo sú súčasťou obilnín a tráv plevy? Aký význam plevy majú? Z usporiadania kvetu, či klasu je jasné, že plevy tvoria vonkajší ochranný obal, aby chránili, v niektorých prípadoch dokonca podopierali rodiaci sa kvet a nielen to. Plevy svojou stavbou a výzorom presne ozrejmujú, o akú rastlinu ide, pretože rodiace sa klásky rôznych tráv sú takmer identické, a práve plevy, ktoré kvet obkolesujú, bezpečne prezradia, o akú rastlinku ide.

Lenže po dozretí klásku sú už plevy zbytočné a v potrave nežiaduce – múka, pomletá zo zŕn pomiešaných s plevami nie je dobrá. Preto sa pri žatve veľmi dbá, aby plevy boli oddelené – vietor si s nimi ľahko poradí.

Biblické obrazy hriešnika, či prázdneho človeka prirovnaného k plevám nachádzame od Jóna až po Matúšove evanjelium.

Vrta mi v hlave – čo by sa dialo s rodiacim sa klasom pred dozretím, keby nebol chránený práve plevami? Teda, aký význam majú v živote človeka prázdni, bezbožní ľudia v jeho okolí?

O čom ich prítomnosť hovorí?

Všetko so všetkým súvisí, aj keď tomu vo väčšine prípadov nerozumiem.

Nepríjemný človek v mojej blízkosti, nepríjemná skúsenosť – to sú fakty, ktoré vedome nevyhľadávam, ale ktoré ma jednoducho sprevádzajú.

Tieto nepríjemnosti ma pred niečím chránia?

To, ako sa k týmto nepríjemnostiam, k nepríjemnému človekovi postavím, správam, prezrádza, kto vlastne som?

Neviem.

Isté však je, že mať záľubu v Zákone Hospodinom a rozmyšľať o ňom v priebehu celého dňa má zmysel. Nie utápanie mysle v nepríjemnostiach. Ale rozmyšľanie o Božích zákonoch, hoci aj v kontexte aktuálnej nepríjemnosti má budúcnosť – vnímame ten rozdiel?

Táto výzva: *rozmyšľať o Božích zákonoch dňom i nocou*, však zaznela už aj dávno pred týmto žalmom, 400 rokov pred Dávidom.

Po 40-ročnom putovaní púšťou stojí izraelský národ pred hranicami zaslúbenej zeme. Dostali zákony – pravidlá aj pre bežný život, ale vodca Mojžiš zomrel. Celá zodpovednosť za dovedenie národa do zaslúbenej zeme padla na Jozua – Boh ho oslovil a aj toto mu povedal: *Nenechám ťa ani ťa neopustím. 6 Buď silný a odvážny, lebo ty rozdelíš tomuto ľudu do vlastníctva krajinu, ktorú som prisahne slúbil dať ich otcom. 7 Len buď silný a veľmi odvážny, aby si konal podľa zákona, ktorý ti prikázal môj služobník Mojžiš. Neodboč od neho ani napravo, ani naľavo, aby si si rozumne počínal vo všetkom, čo podnikneš. 8 Nech sa táto kniha zákona nevzdiali od tvojich úst.*

Rozjímaj však o nej vo dne i v noci, aby si zachovával všetko, čo je v nej napísané, lebo vtedy sa ti zdarí cesta a budeš si počínať rozumne (Jozua 1, 5–8).

O čom rozmyšľám dňom i nocou dávno po Dávidovi?

T. Komrska

cirkev online

Pandémia a jej následky ochromili nielen hospodársky a spoločenský život, ale aj život cirkvi. Ako? – V zoom-besede sa o tom porozprával **BOHUSLAV PIATKO** s hosťami: **ŠTEFANOM EVINOM**, predsedom RCB, **DANIELOM PASTIRČÁKOM**, kazateľom zboru Bratislava-Kaplnka a **ERVINOM MITTELMANNOM**, kazateľom zboru Mozaika-Košice.

Najskôr základná otázka: Je podľa vás Covid-19 nebezpečný vírus, alebo nebezpečný výmysel?

E. Mittelman: Samozrejme, prikláňame sa k vedeckým a odborným postojom, že Covid je vírus, berieme ho vážne a snažíme sa dodržiavať všetky opatrenia, ktorými chránime seba aj iných.

D. Pastirčák: Nuž – maličký vírus v našom globalizovanom svete dokáže mať globálne účinky. Prestali sme cestovať, prestali sme lietať, takmer sme prestali pracovať, vírus likviduje obchod, vzťahy... Je reálny a nebezpečný. Poznáme epidémie z histórie, napríklad, mor. Bol strašný, ale v istom zmysle nebol taký nebezpečný ako Covid, lebo nezasahoval celý svet. Aj vtedy aj teraz umierajú ľudia. Mor v stredoveku však zabíjal takmer každého. Na Covid zomiera „len“ každý piaty človek. Umierajú prevažne starší ľudia. Práve miernosť ohrozenia, je zákerná. Zvádza nás, aby sme ho nebrali vážne. Mor vyhubil obyvateľstvo mesta, regiónu, prípadne štátu, keď však ľudí nekompromisne izolovali, tak sa jeho šírenie zastavilo. Dnes je svet maličký, lebo je globálny. A globálne je aj rozšírenie tejto nákazy. Nie je to len epidémia, je to pandémia.

Š. Evin: Niet pochybností, že Covid je reálny. Potvrdzujú to lekári, odborníci...

...lenže na Slovensku a nie len na Slovensku, jedni odborníci hovoria jedno a iní hovoria iné...

Š. Evin: ...problémom je, či veriť realite a pravde, alebo neveriť ničomu. A to, či sa verí, alebo neverí je sociálno-mentálna choroba dnešnej spoločnosti... Lebo je faktom, že epidémia tu je a že kvôli nej ľudia zomierajú.

Som rád, že sme sa zhodli. V prvej vlne na jar, sme ešte poriadne nevedeli, o čo ide, napriek tomu, vďaka tvrdým opatreniam, Slovensko, na rozdiel od mnohých iných krajín, situáciu zvládlo dobre. Siahlo sa však na ľudské práva, obmedzili sa slobody... Cítite to aj vy tak, že ste prišli alebo prichádzate o svoje ľudské práva a slobody?

D. Pastirčák: Keď 17. novembra na tribúny vystúpili kotlebovci, komunisti, J. Čarnogurský, R. Fico či Harabin a vyzývali v mene slobody nenosiť rúška, vnímal som to ako ohrozenie slobody. A mnohí im uverili. Rozhorčenie, z ktorého sa tá ľahkovernosť rodí, chápem. Treba priznať, že naša vláda, aj keď v prvej vlne nastúpila dobre, dnes pôsobí veľmi chaoticky. Matovičove vystúpenia sú nešťastné. Prinášajú viac chaosu ako pochopenia nutnosti vládnych opatrení. Vládne nariadenia však našu slobodu v ničom neohrozujú. Ohrozuje ju nestabilná situácia sveta. Vytvára príležitosť pre tých, ktorí číhajú na našu slobodu. Napríklad Rusko a jeho snahy opäť rozšíriť svoj vplyv. Keď sa Čarnogurský na mítingu dožadoval vojenskej pomoci od Ruska, bol som znepokojený. Pokiaľ ide o slobodu, toto je to jediné, čoho sa obávam.

E. Mittelman: Ja tieto opatrenia nevnímam ako zásahy do svojej slobody. Práve naopak – považujem ich za nevyhnutné na to, aby som chránil seba aj iných.

Š. Evin: Pre mňa nie sú opatrenia ohrozením slobody. Pre mňa je ohrozením slobody vírus. Keby ma napadol a ťažko postihol, tak je po mojej slobode. A či niečo vyhlási premiér, alebo nie, alebo ako to vyhlási, to nie je to najpodstatnejšie. Súhlasím s Danielom – ak niečo ohrozuje slobodu, tak je to politika niekto-

rých politikov. Ochranné opatrenia predsa nemajú nič spoločné s ohrožovaním slobody. Ochranné opatrenia prijímam dobrovoľne, ak som zodpovedný. A treba si uvedomiť, že od narodenia žijeme v istom obmedzovaní slobody. Veď ak chcem, napríklad, cestovať, tak sa musím prispôbiť odchodu vlaku alebo odletu lietadla, idem autom, obmedzujú ma dopravné predpisy a podobne. My dnes možno hľadáme nejakú rovnováhu medzi tým, ako chrániť zdravie, a tým, čo je sloboda. Ale tu si treba uvedomiť, že táto vláda prevzala štát po nesmierne katastrofickom vládnutí predchádzajúcej vlády. S tým predovšetkým sa bolo treba vyrovnáť. A do toho epidémia. Rovnako sú bezradné veľké štáty ako USA, Anglicko, Taliansko, ako aj malé štáty – Luxembursko, Švajčiarsko, kde je na inej úrovni ekonomika a zdravotníctvo.

Stretol som sa s názorom, že demokracia nemôže zvládnuť pandémiu takéhoto rozsahu.

Že to dokážu jedine totalitné režimy, kde ľudské práva a slobody nemajú miesto. Čo si myslíte?

Š. Evin: Myslím si, že je to presne naopak. Diktatúry sa týchto problémov boja, lebo okrem násillia nemajú nič v rukách. Pandémia nepozná režimy. Demokracia je, alebo mala by byť, založená na tom, že ľudia si vládu slobodne zvolili a dôverujú jej. Orgány moci komunikujú so spoločnosťou. Totalita nekomunikuje, totalita dôveru nevzbudzuje. Zvládnutie pandémie je o dôvere v opatrenia. A tie nemusia byť vždy populárne.

D. Pastirčák: Súhlasím so Števom. Ukazuje sa, že demokracie lepšie zvládajú pandémiu ako totalitné štáty. Pozrime sa do Ne-

mecka, kde už Merkelovej váha výrazne slabla, dnes je opäť na vrchole dôveryhodnosti, napriek opatreniam, ktoré jej vláda realizuje. Na druhej strane je Rusko, ktoré už určite nie je demokratické, aj keď nie je ešte úplne totalitné, a vidíme, že Rusko si s pandemiou nevie poradiť. Totalita má nekontrolovanú možnosť skrývať problémy, falšovať fakty. Demokracia má svoje kontrolné mechanizmy, také falšovanie tu nie je celkom možné. Náš problém je v tom, že v čele vlády stojí Matovič. Nemožno ho podozrievať zo zlých úmyslov, no je hysterický a narcistický. Komunikuje cez facebook. Ráno povie jedno, večer iné, preto stráca dôveru občanov. Pre pandémiu je však v istom zmysle jedno, či je štát demokratický alebo totalitný. Platí to, čo povedal Števo – pandémia nepozná režimy. Všetci túto pandémiu na začiatku podcenili. Vznikla niekedy pred rokom a istý čas sa šírila len v Číne. Nikto sa však na ňu nepripravoval. Začali sme ju brať vážne, až keď Taliansko začalo kopat masové hroby. Od začiatku sme však narážali na laxný individualizmus západnej kultúry. V ázijských krajinách je viac vyvinutý zmysel pre pospolitost, komunitu – nie ja, ale my... Potrebujeme si nanovo uvedomiť našu vzájomnosť: My spolu sa musíme chrániť. Musím chrániť seba, aby som neohrozil teba. Zmyšľame žiaľ inak: Prečo by som sa ja mal obmedzovať? Prečo by som mal nosiť rúško, prečo by som nemohol ísť kam chcem...

Š. Evin: ...možno to nie je až tak prejav individualizmu. Skôr je to vysoká miera pohodlia, ku ktorej sme sa dopracovali, blahobytu, ktorý sme dosiahli a akékoľvek ubratie tohto blahobytu, narušenie tohto pohodlia sa nám zdá neprijateľné. V tomto konzumnom svete sa nám rozmer sebaobetovania, porozumenia, vzdania sa niečoho akosi stráca. Nie sme ochotní vzdať sa niečoho v prospech celku alebo niekoho iného.

D. Pastirčák: Thajwan je bohatý a demokratický štát, no zo všetkých krajín to zvládol najlepšie. Ázijská mentalita má zrejme viac citu pre zodpovednosť jednotlivca voči celku.

Ja sa nezastávam Matoviča, podľa mňa to však bola jeho zásluha, že sme prvú vlnu prežili ako sme prežili. Problémy začali vlastne neskôr – keď začali meškať kompenzácie, dotácie..., keď ľudia začali strácať živobytie a peniaze neprichádzali. Možno si tu treba uvedomiť, že táto vláda zdedila prázdnu kasu a nebolo z čoho kompenzovať...

D. Pastirčák: Kamarát, ktorý žije striedavo v Kanade a na Slovensku, mi povedal, že v Kanade krachuje jedna reštaurácia za druhou, no vláda im kompenzácie neponúka. Štátna kompenzácia, nie je samozrejmosťou ani vo vyspelých krajinách.

Š. Evin: Treba povedať, že na jar boli tie regulácie vo svete oveľa miernejšie ako u nás. A miernejšie boli aj dopady... lebo sila ich ekonomík bola a je neporovnateľná s našou. Preto mohli Nemci kompenzovať prakticky okamžite, lebo mali z čoho... A myslím si, že my sme sa na začiatku aj zľakli. Ale potom sme sa už prestali báť a dnes sa už nebojíme takmer vôbec. Radšej veríme dezinformáciám ako realite. Nebojíme sa, a to je pohodlné.

Prejdime teraz na cirkevnú pôdu. Vrátim sa k obmedzeniam a zásahom do ľudských práv a slobôd. Cirkev je viacmenej spoločenstvo, založené na komunitnom živote, osobných živých kontaktov ľudí a vzťahov. Štátne obmedzenia však zasiahli aj cirkvi – prakticky zobrali veriacim možnosti stretávania sa. Siahla sa tým na náboženskú slobodu? Ako to pociťujete v zboroch?

E. Mittelmann: Áno, pociťujeme to. Ale ja by som to nespájal s tým, že sú to štátne zásahy do

slobodného života cirkvi. Určite to nevnímame tak, že štát nám berie slobodu. V záujme ochrany celku sme ochotní a schopní prijať obmedzenia a dokonca ich prijať aj prísnejšie ako určuje štát. Nariadenia nepociťujeme ako obmedzenia, ale ako nástroje ochrany. Samozrejme, že to praktický život v zboroch narušilo a obmedzilo. A keďže to trvá už dosť dlho, má to dopady na život spoločenstva, klamali by sme, keby sme povedali, že nie.

Len chcem podotknúť, že vás dvoch (Daniel a Ervín) som pozval tak trochu zámerne, lebo aj za normálnych okolností máte sťažený život už len tým, že nemáte vlastné priestory. Daniel, Kaplnka má bohoslužby v škole – zavrú školu, zavrú kostol...

D. Pastirčák: Nestážujeme sa, učí nás to istej flexibilitate. Trápi ma skôr niečo iné. Postavenie cirkvi na Slovensku vyvoláva antipatie sekulárnej časti spoločnosti. Vláda akoby nemala odvahu prikázať niečo cirkvi. Boli zatvorené kiná, divadlá, reštaurácie... no do kostolov sa mohlo chodiť. Síce s istými obmedzeniami, ale mohlo. Nedávno sme zverejnili výzvu, aby sa cirkvi, kvôli vážnosti situácie, napriek povoleniu vlády sami rozhodli, bohoslužby zrušiť. Niektorí tak urobili, iní nie. Napokon bohoslužby zakázala vláda. Máš pravdu, sme v škole a keď sa to začalo zatvárať, bol problém – môžeme sa stretnúť? Neohrozíme študentov a chod školy? Pre Kaplnku je situácia výzvou k tvorivým riešeniam. Začali sme sa stretávať vonku, pri škole pod borovicou. Nedávno sme v nedeľné popoludnie hostovali v kostole na Cukrovej. Po mesiacoch odlúčenia bolo to stretnutie priam euforické. Živé spoločenstvo samozrejme každému chýba. Práve toto je pre nás najväčšou výzvou: Ako v čase izolácie udržiavať vzájomné vzťahy. Donedávna boli sociálne siete vnímané skôr s kritickou ostrážitosťou, dnes ich vníma-

me ako príležitosť, za ktorú sme vďační. Vďaka internetu môžeme byť spolu i keď sme rozdelení: Zoomové stretnutia staršovstva, členov Kaplnky, či malých biblických skupín. Kostol sa preniesol do obývačiek. Nie je to ono, život cirkvi však neprestal.

Števo, ty ako predseda Rady cirkvi si počas prvej vlny posielal mailami určité odporúčania, či pokyny, ako majú zbory postupovať. To bola iniciatíva Rady?

Evin: Neboli to záväzné pokyny pre život zborov. Boli to skôr usmernenia, ako žiť v obmedzených podmienkach, ako sa chrániť a chrániť iných, aby sme boli viac svetlom pre svoje okolie. A zhromažďoval som rôzne informácie, aby sa ľudia vedeli zorientovať. Čelili sme a čelíme zlej zdravotníckej situácii. Ak sa pýtaš, či tieto opatrenia sú obmedzovaním náboženskej slobody, tak moja odpoveď je – jednoznačne nie. Čím nehovorím, že to nie je obmedzovanie. Ale je to obmedzovanie v záujme ochrany zdravia a životov. A to nemá nič spoločné s obmedzovaním náboženskej slobody. A ako hovoril Daniel, cirkev si vďaka technike našla cesty, ako spolu žiť. Začali sme využívať najmä aplikáciu zoom, prostredníctvom ktorej sme v spojení, na zoome sa konajú bohoslužby, modlitebné stíšená a mnohé ďalšie aktivity. My sme, napríklad, v novembri zorganizovali celoslovenskú cirkevnú konferenciu online. Ešte sa vrátim k tvojej pôvodnej otázke – zúčastňujem sa rokovaní Ekleziologickej rady, kde zaznievajú rôzne názory, aj také, že cirkev si má sama riadiť svoj bohoslužobný život aj v týchto podmienkach. Ale ja som aj tam zastával názor, že cirkev si v tejto situácii nemá vyžadovať nejaké osobitné postavenie, lebo nás to poškodí a každá prípadná výnimka pre cirkev bude nakoniec kontraproduktívna.

D. Pastircák: Som ti vďačný, Števo, za to, že si tie informácie

posielal. Nestíhali sme podrobne sledovať všetky tie nové opatrenia. Tvoje listy nám veľmi pomáhali zorientovať sa pri organizovaní života zboru. Čo sa týka tej slobody – spomenul som si na známeho Marxovu tézu: „Sloboda je poznaná nevyhnutnosť“. Je pravdivá a veľmi trefná. V dnešnej dobe platí azda ešte viac ako kedykoľvek predtým.

Ervín, Mozaika Košice sa stala zborom len nedávno. Pokiaľ viem, vy ste od začiatku boli dosť netradiční – nezahŕňali ste ľudí do nejakej spoločnej, prenajatej miestnosti, ale ste za ľuďmi chodili – do reštaurácií, do krčiem... A vznikalo

Š. Evin

spoločenstvo, v ktorom nohí určite nemajú počítače a internet. Ako fungujete teraz?

E. Mittelmann: Bolo to, ako hovoríš. Stretávali sme sa všelike v podnikoch aj v bytoch. To sa teraz, počas korony zastavilo. Prakticky úplne sme prešli na zoom, teda do virtuálneho sveta. Náš terajší zbor tvorí 13 učeníckych či misijných komunít, ktoré sa stretávajú v rôznych častiach Košíc. Tie veľmi rýchlo a operatívne prešli na zoom. Má to však aj následky. To, že sme sa uzavreli do bublín znamená, že sa vytratil

určitý typ, pre nás prirodzenej misijnej aktivity. Na zoome je ťažko pozvať do virtuálnej skupinky ľudí a mať zmysluplný dôverný rozhovor, či svedčiť. Bublíny sú preto bublinami, lebo sú uzavreté. Virtuálne fungovanie si vyžaduje úplne inú stratégiu. Tým, že sme museli opustiť klasické misijné aktivity, vytvoril sa omnoho väčší priestor na budovanie vnútorných vzťahov. Zistili sme, že v posledných rokoch sme v tejto oblasti trochu spomalili. Sústreďovali sme sa viac na misiu. Ale zamýšľame sa aj nad novými misijnými stratégiami, lebo v tom je podstata nášho spoločenstva – neuzatvárať sa do seba, ale šíriť evanjelium a činiť učeníkov. A je

to iné ako doteraz. Predtým to bola misia lokálna. Teraz sme sa stali misijno-facebookovým zborom, a to je celkom iná dimenzia. Ono, technológie by nás k misii vo virtuálnom priestore aj tak priviedli. Covid tento proces iba náramne urýchlil.

Ak si dobre pamätám, pôsobili ste aj medzi bezdomovcami a ľuďmi, ktorí nemajú prístup na internet. Nestratili sa?

E. Mittelmann: V týchto prípadoch udržiavame naďalej osobné

kontakty. Samozrejme, s rúškami a inými hygienickými opatreniami. Máme medzi sebou telesne postihnutú sestru a aj tam udržiavame individuálny, osobný kontakt. Kde sa najviac oslabili vzťahy sú ľudia zo sociálne slabých rodín. Títo ľudia viac hľadajú duchovné aj sociálne vzťahy. Avšak v domácnosti v malých bytoch s viacerými členmi rodiny, nevedia mať klasické duchovno-sociálne vzťahy. Oni majú potrebu odchádzať z domu, aby boli s nami. Zoom toto nevyrieši. Tam strácame.

Š. Evin: Podobný problém je aj v iných zboroch, kde sú starí ľudia, alebo ľudia, čo nemajú počítač.

guje. Osobný kontakt chýba asi nielen ľuďom, ale aj kazateľom.

D. Pastirčák: Je to podobne. Keď sa ma pýtajú: „Ako sa vám zmenil život?“, odpovedám: „Minimálne.“ I mne však chýbajú osobné stretnutia. Novou výzvou je verejný charakter online kázni. Laici, čo slúžia na bohoslužbách Kaplnky, neboli zvyknutí predkladať myšlienky širokej verejnosti. Ak je však vaša video-homília, alebo streemované bohoslužby, na youtoobe, je to akoby ste kázali na námestí. Na sociálne siete má prístup obrovské množstvo neznámych ľudí. Toho otvoreného priestoru sa môžeme zlaknúť, no môžeme v ňom vidieť i príleži-

E. Mittelmann: To sme si všimli aj my. Tiež sme sa báli, že stratíme ľudí. Treba priznať, že sme aj stratili. Ale online vysielaním a publikovaním sme aj získali poslucháčov. Nevie, či platí, že čo sme stratili, sme inde získali, ale niečo na tom je. A to zvyšuje nároky na naše vystúpenia. Uvedomujeme si, že sa musí čiastočne zmeniť charakter týchto výstupov. Mnohí sa s božím slovom na sociálnych sieťach stretávajú po prvý raz. A mnohí zostávajú. Oslovujeme omnoho širšie spektrum ľudí ako v minulosti. Ale to by zrejme prišlo aj bez Covidu. Je stále viac a viac ľudí, ktorí vstupujú do sveta internetu. S tým budeme musieť možno v budúcnosti rátať.

tače a internet. Tam sa veľmi výrazne pociťuje absencia živého spoločenstva.

Vy ste kazatelia, zväčša sa aj za normálnych okolností pripravujete doma. Takže – práca z domu... vy ste asi ani nemuseli veľmi meniť svoj pracovný režim?

E. Mittelmann: U mňa sa veľa nezmenilo. Ja z domu pracujem roky, takže práca z domu je pre mňa bežná. Popri tom som sa samozrejme pohyboval aj medzi ľuďmi, bolo to množstvo osobných stretnutí, a to teraz nefun-

tosť osloviť neznámych. Okrem „Homílií z obývačky“ som začal na youtoobe uverejňovať krátke úvahy „K rannej káve“. Keď som chcel s kávičkami skončiť, ozvalo sa viacero ľudí, ktorí do kaplnky nikdy nechodili: „A kávičky už nebudú?“. Rozhodli sme sa, že v publikovaní homílií z obývačky i krátkych zamyslení k rannej káve na sociálnych sieťach budeme pokračovať i po skončení pandémie. Oslovujeme tým omnoho viac ľudí ako na bohoslužbách v kostole.

Takže – ľudia sa nestrácajú...

Je to asi vekom, ale ja som dosť rezervovaný pokiaľ ide o virtuálny život cirkvi, hoci na počítači robím denne. Števo, ako ty, ako predseda vidíš tento vývoj, ktorý naznačili Ervin aj Daniel – neprinesie to nejaké odosobnenie v cirkvi, nestratia sa vzťahy medzi ľuďmi, zbormi?

Š. Evin: Fakt je, že niektoré procesy v živote zborov sa menia. Ale či ide o nejaké riziko, alebo od cudzenie, to by som vedel možno zhodnotiť, keby som navštívil viacero zborov. Dnes túto možnosť nemáme. Nemôžeme vykonávať vizitácie zborov, mali byť voľby kazateľov, inštalácie – takmer nič z toho sa nedeje. Absencia týchto osobných stretnutí, kontaktov, rozhovorov prináša určite svoje problémy a komplikuje situáciu v cirkvi. Nič sa nedá robiť. Všetko toto odsúvame na časy, keď tieto osobné stretnutia budú možné.

Podme k tej úplne praktickej stránke života zborov.

Ako fungujete, keď nie sú reálne bohoslužby, besiedky detí, stretnutia s mládežou, biblické či modlitebné chvíľky?

Lebo – nie len bohoslužby robia cirkev cirkvou.

D. Pastirčák: Je to tak. Kontakt sa vytratil. Hoci sme sa počas leta, po prvej vlne, stretávali na bohoslužbách najprv v škole potom vonku, bolo to iné ako zvyčajne. Prevládalo provizórium. O práci s deťmi ani nehovorím. Posledné živé bohoslužby sme mali v podvečer na Cukrovej. Všimli sme si však, že niektorí ľudia nedodržiavali vzdialenosť, pár návštevníkov malo rúško pod nosom. Robiť policajta počas bohoslužby nie je veľmi vhodné. Kaplnka teda žije prevažne na zóme, vo väčších či menších skupinkách. Ku kázňam, čo majú ešte iba odznieť, uverejňujeme na webovej stránke s týždňovým predstihom text na štúdium, krátke výroky k meditácii na každý deň spolu s otázkami pre osobné rozjímanie, či pre rozhovor v skupine. Preberáme knihu Kohelet. Takto sa ľudia môžu počas celého týždňa pripravovať na kázeň, čo zaznie v nedeľu. Text môžu použiť i ako východisko pre stretnutie v skupine.

E. Mittelmann: Ja som v tomto čase začal viac pracovať s lídrami našich skupín. Ako som spomínal, ide o 13 skupín. A v tejto situácii padá najväčší kus práce na pleciah lídrov. Oni sú tí, čo môžu osobne v skupinkách pracovať s ľuďmi, dotýkať sa ich, povzbudzovať ich, aby vedeli, čo majú robiť, ako to majú robiť. Oni sú tí, čo môžu osobne prinášať evanjelium, pomáhať riešiť problémy... jednoducho, udržiavať život v skupinkách nášho zboru taký, aký má byť. Okrem toho robíme klasické online kompletne bohoslužby s piesňami, čítaním z Biblie s kázňou a povzbudzujeme, aby si bohoslužby nielen pozreli, ale ich aj šírili medzi svojich známych a priateľov. Keď si vezmeme, že náš zbor má 20 členov, ale náš aktívny rádius je 300 ľudí, tak je to pre nás veľká zodpovednosť a naozaj veľa práce, aby sme uspeli a oslovili.

Samozrejme, naši členovia sa snažia udržiavať a budovať svoje

individuálne každodenné vzťahy.

Posledná otázka: Ako dlho takto prežije cirkev? Lebo koniec pandémie je v nedohľadne.

Je cirkev schopná prispôbiť sa takémuto životu?

D. Pastirčák: Ak Boh naozaj existuje a jeho Duch pôsobí, cirkev prežije. Formy existencie cirkvi sa môžu radikálne zmeniť, ale cirkev to neohrozí. Naopak verím, že ju to posunie ďalej. Veď či sám Kristus nepovedal, že nové víno treba liať do nových vinných mechov?

Š. Evín: Ak je cirkev postavená

skvele zareagovala. Veď iba to, čo sme tu narýchlo spomenuli, svedčí o tom, že cirkev žije. Nielen v duchovnej rovine, ale aj ako inštitúcia. Ja nemám žiadne obavy o budúcnosť cirkvi. Pripúšťam, že jej tvár sa naozaj môže radikálne zmeniť. Ale neohrozí to ani duchovnú ani inštitučnú existenciu cirkvi.

D. Pastirčák: Možno je pred nami čas, keď sa viera bude viac uskutočňovať v samote, než v organizovaných cirkevných podujatiach. Komunita je samozrejme nevyhnutným rozmerom viery, v nej zakúšame skutočnosť mystického Tela Kristovho. Skutočné vzťahy sa však vyladzu-

na Kristovi, nemôže mať problém s prežitím. Čo keby sme to všetko brali ako istú formu pôstu...? Pôstu, ktorý prijme ako dar. Ježiš nám hovorí, že aj keď sa naše telo postí, naša tvár má pokojne žiariť. Nech nie sme ako zbitý pes – predsa sme ľuďmi živými nádej. Cirkev nemá dôvod neprežiť.

E. Mittelmann: Vy ste spomenuli duchovnú existenciu cirkvi. Ja zareagujem na tú inštitučnú. Ja zareaguem na tú inštitučnú. Je až neuveriteľné, ako sa cirkev vo veľmi krátkom čase preorientovala na život na sociálnych sieťach. Na zmenené podmienky

jú v samote hlbinej modlitby. Znie to ako paradox, no najhlbšie základy vzťahov sa obnovujú v samote. Tomáš Halík povedal, že pandémia je dobrá na to, aby viera išla do hĺbky. Pandémia môže byť príležitosť na veľké osobné duchovné cvičenia. Rozhodujúce duchovné zápasy človek zväčša podstupuje, tam kde je sám, nahý pred Bohom. To platilo i včera, azda ešte naliehavejšie to bude platiť i zajtra. Modlím sa, aby sme, ochromení smútkom za starými formami cirkevného života, tú jedinečnú príležitosť nepremárnili. ■

O sebe: Do roku 2012 som pôsobila na Žilinskej univerzite (Strojnícka fakulta, Katedra priemyselného inžinierstva) v pracovnej pozícii docent so zameraním na oblasť riadenia organizácii a práce v nich. Príprava a realizácia predmetov Manažment, Tímová práca, Inovačný manažment tak vo veľkej miere ovplyvnili môj spôsob myslenia i slovník, ktorým sa dokážem vyjadrovať.

O UDRŽATEĽNOSTI SVETA

HELENA TUREKOVÁ

Jeseň v roku 2020 bola zvláštna. Ľudia v rôznych častiach sveta sa stali bohatšími o skúsenosť s prvotnými dôsledkami Covid-19. Časť obyvateľov Zeme si uvedomuje, že situácia nesie znaky bodu zlomu, v ktorom sa radikálne menia podmienky udržateľnosti života.

Ľudia si začínajú všímať prostredie, v ktorom žijú rôzne skupiny ľudí v rôznych častiach sveta. Začínajú si všímať i zmeny prostredia, ktoré nie je trvalo osídlené ľuďmi. Začínajú chápať, že nastal čas obnoviť rešpekt k zákonom prírody a konať v súlade s týmito zákonmi. Chápu, že človek tieto zákony nemôže meniť.

Čo človek môže meniť a mení?

Okrídlený výrok „Život je zmena“ naznačuje, že to, čo ľudia realizáciou svojich rozhodnutí menia, tvorí pestrú škálu dôsledkov činnosti ľudí. Dôsledky činnosti ľudí sú dôsledkami rozhodnutí jednotlivcov a rozhodnutí tých, ktorí rozhodujú za iných.. Takto ľudia oddávna formovali prostredie zaľudneného sveta a dlhodobo pretvárali podmienky pre život. Vytvrvalá snaha o „blahobyť človeka“ a prirodzené pôsobenie prírodných zákonov umožnili vytvoriť svet, v ktorom dnes žijeme.

Nemožno ľuďom zazlievať, že využívajú svoje schopnosti na vytváranie takých podmienok pre život, ktoré umožnia znížiť nároky na námahu spojenú s uspokojením základných ľudských potrieb. Avšak keď táto snaha vedie k bezohľadnému čerpaniu neobnoviteľných zdrojov energie, keď táto snaha ohrozuje prírodu a v nej vodu, vzduch, pôdu, lesy, tak sa nebezpečne blížime k bodu zlomu. Bodom zlomu v tejto súvislosti rozumieme stav, keď technický rozvoj a spôsob života ľudí umožňuje ľuďom realizovať činnosti, ktoré ohrozujú prežitie ľudstva.

Prvá etapa hlasného volania po zmene života obyvateľov Slovenska bola zavŕšená 30. 3. 2019 zvolením prezidentky Slovenska, ktorá zrozumiteľne a jasne deklarovala svoj postoj k základným hodnotám, na ktorých je potrebné stavať budovanie civilizovanej spoločnosti.

Druhá etapa je poznačená pandémiou, výrazným nepokojom v mnohých častiach sveta a nespokoj-

nosťou ľudí ktorí, sa domáhajú realizácie očakávaných zmien. Ľudia požadujú „okamžitú“ nápravu všetkých krív a deformácií. Ukazuje sa, že čiastkové zmeny sú vnímané ako chaotické a ľudia sa dožadujú poriadku. Nie každý si uvedomuje, že zmeniť stav spoločnosti je možné len riadeným procesom, ktorý si vyžaduje dlhší čas a nie „okamih“. Potrebujeme zvládnuť riadenie procesu zmien.

Riadenie procesu zmien

Prvým krokom, ktorý potrebujeme urobiť pre našu ochranu i záchranu sveta je krok, ktorý je nutné pre úspech urobiť vždy – spoznať súčasný stav v jeho plnej nahote.

Ak dokážeme brať vážne skutočnosť, že dnešný stav informatizácie, automatizácie a robotizácie v spojení s využívaním umelej inteligencie ohrozuje pracovné miesta v automobilovom priemysle, mali by sme dokázať vidieť, že využívanie dnešných výdobytkov techniky a nastúpené rozvojové trendy významne ovplyvňujú podmienky pre život. Potrebujeme spoznať trendy, ktoré sú devastačné a ako také ich aj vnímať. Inak povedané: Pomenujme zrozumiteľne stav JE a vymenujme ČO ZACHOVAŤ a ČO ZMENIŤ. Ak to zapíšeme, budeme mať možno zoznamy „ČO ZACHOVAŤ“ a „ČO ZMENIŤ“ dlhé a s mnohými položkami.

Keď si sformulujeme náš súkromný pohľad na „stav sveta“, pozrime sa na to, čo je spoločnosťou považované za hlavný prúd a aké iné prúdy sa formujú a naberajú na sile. Možno bude prijateľné

označenie hlavného prúdu ako „komerčný spôsob života“. Jedným z prúdov, ktoré nabrali na sile je prúd hnaný poznaním existujúcej devastácie životného prostredia, ktorý tvoria ľudia s environmentálnym myslením. Ďalším z prúdov ovplyvňujúcim náš život je prúd, ktorý priťahuje ľudí nadšené využívajúcich výdobytky technického rozvoja a veria, že nové technológie umožnia vytvoriť prostredie umožňujúce prežitie ľudstva. Pomenovať stav spoločnosti identifikovaním rôznych prúdov formujúcim dnešnú spoločnosť by mohlo slúžiť i k tomu, aby sme vedeli, kam svojím myslením, presvedčením patríme. Aby sme sa mohli zorientovať v dnešnej komplikovanej situácii.

Ďalším krokom, ktorý musíme urobiť, ak sa chceme podieľať na realizácii procesu zmien, je nájdenie tých, ktorých postoje, názory a ochota „niečo urobiť“ sú s našimi postojmi kompatibilné. Potrebujeme najstť partnerov do tímu a ako tím sa zapojiť do siete tímov usilujúcich o „záchranu sveta“.

Ak sme „environmentalisti“ budeme hľadať možnosti, ako nežiadúce trendy devastácie životného prostredia zvrátiť. Dnešné možnosti vizualizácie stavu našej planéty umožňujú vidieť devastáciu prírody na súši, vo vode i vo vzduchu. K tej devastácii nebol potrebný dlhý čas, stačilo menej ako sto rokov. Ak sme „environmentalisti“, bude nás s ostatnými spájať presvedčenie, že: „Nemôžeme byť k tomu ľahostajní. Nemôžeme ignorovať fakty preto, lebo usvedčujú ľudí z bezohľadnosti voči prírodnému prostrediu. Nemôžeme ignorovať fakt, že ľudia svojimi aktivitami ovplyvňujú podmienky života na planéte Zem. Všetky spory okolo príčin globálneho otepľovania sú zbytočné. To, že planéta sa mení i bez zásahu ľudí je fakt. Ale faktom je, že planéta sa sama seba nedevasťuje.“

Ak patríme k ľuďom hľadajúcim riešenia, budeme možno uvažovať takto: „Čo môžu ľudia urobiť pre zachovanie podmienok prijateľných pre život. Pýtajme sa, kto a čo má robiť, aby sa stav vecí vyvíjal v súlade s podmienkami umožňujúcimi život. Hľadáme, kto má tú moc, aby primäl ľudí zmeniť spôsob života, ak zmena spôsobu života je potrebná. Kto vie ovplyvniť myslenie a správanie ľudí. Kto vie dosiahnuť, aby ľudia chceli spolupracovať pri záchrane sveta. Kde hľadať ľudí, ktorí dokážu riadiť procesy potrebných zmien? Ktoré profesie pripravujú ľudí pre riadenie procesov zmien.“

Ako riadiť proces zmien

Žijeme v dobe, keď máme v rôznych oblastiach ľudského života veľa poznatkov, ktoré sú utriedené a rozvíjané v početných vedných disciplínach. Odpovede na otázku „Ako riadiť proces zmien?“ by sme mali hľadať v oblasti spoločenských vied. Tam by sme našli disciplínu nazvanú „manažment“, ktorá poskytuje súbor poznatkov o princípoch, metódach a postupoch riadenia organizácií vypracovaných na základe abstrakcie a empirie, ktorým

sa možno učiť a možno ich vyučovať. Ľuďom je prirodzené pozeráť sa na život ako na sled udalostí, vnímať procesy. Sú procesy ktoré riadiť môžeme a vieme, ale sú procesy, ktoré nie je v našej moci riadiť. Schopnosť odlišovať a v konkrétnych situáciách identifikovať tieto dva druhy procesov pomáha zistiť, čo riadiť môžeme a čo nie.

Ak si uvedomíme, že základnými manažérskymi funkciami sú plánovanie, organizovanie, kontrolovanie a vedenie ľudí, tak môžeme vidieť, že manažérské funkcie sú „všade okolo nás“. Manažérské funkcie zastávajú rodičia či „hlava rodiny“, manažérské funkcie musia byť realizované v každej organizácii. Je veľmi potrebné, aby si čo najviac obyvateľov tejto našej planéty uvedomovalo, že tí, ktorí stoja na čele štátov – prezidenti, členovia vlád a parlamentov – zastávajú manažérské pozície so značným dosahom na život a budúcnosť krajín.

Keď si uvedomíme závažnosť informácie, ktorú prináša vyššie uvedené tvrdenie, môžeme si položiť otázky: My, ľudstvo, máme spoločné ciele? My, obyvatelia Európy, máme spoločné ciele? Ako občania Slovenska, máme spoločné ciele? Ako zamestnanci organizácie X, máme spoločné ciele? Ako členovia našej komunity, máme spoločné ciele? Ako členovia našej rodiny, máme spoločné ciele?

Ak patríme k tým, ktorým záleží na príprave budúcnosti pre nasledujúce generácie, mali by sme nájsť naše spoločné ciele. Nezabúdajme, že manažérsky cieľ nie je túžba, ale zrozumiteľné pomenovanie stavu (špecifický, presne vymedzený), ktorý chceme dosiahnuť. Ale to nie je všetko – stav ktorý je naším cieľom musí byť reálne dosiahnuteľný, musíme vedieť sledovať či a ako sa k nemu blížime) a musí byť akceptovateľný tými, ktorí ho majú dosiahnuť a prijať. Musíme rešpektovať fakt, že žijeme v čase a priestore.

Problematika riadenia procesu zmien je rozpracovaná viacerými autormi. Napríklad J. Kotter a D. S. Cohen v knihe *Srdce zmeny* objasňujú kroky, ktoré je potrebné vykonať v procese riadenia zmien. Sú to: 1. Posilňujte pocit naliehavosti zmeny 2. Zostavte vedúci tím 3. Formulujte správnu víziu 4. Šírte víziu zmeny a získavajte jej stúpencov 5. Uvoľňujte priestor pre konanie a podporujte ho 6. Vytvárajte príležitosti k rýchlym úspechom 7. Nepoľavujte 8. Upevnite dosiahnutú zmenu. Táto kniha je výnimočná aj tým, že obsahuje i tento text: „...bez obáv môžete príbehy uvedené v knihe kopírovať a rozosielať kolegom a priateľom. Čím intenzívnejšie sa poučné príbehy budú šíriť medzi vašimi kolegami, čím viac budú podnecovať užitočnú výmenu názorov, tým lepšie.“

Takže, ako riadiť proces zmeny, to teoreticky vieme. Ostáva nám len zistiť, o čom sme presvedčení, že chceme a môžeme vykonať pre realizáciu procesu premeny „nenásytného sveta“ na „udržateľný svet“. ■

DARY DUCHA SVÄTÉHO

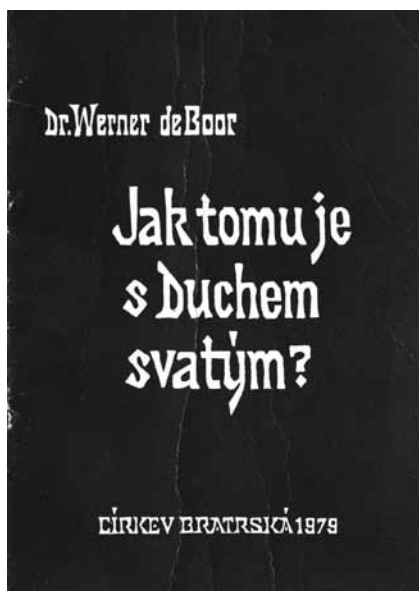
Z plnosti duchovných darov si teraz podrobnejšie všimneme tri, pretože i sám apoštol Pavol o nich obsérne hovorí v 1Kor 12–14. Sú to *dar uzdravovania*, *dar jazykov* a *dar prorockta*.

Dar uzdravovania

Choroba je úzko spojená so smrťou, a preto je rovnako ako ona „nepriateľskou mocou“ a nie „požehnaním“. O tom, že by bola choroba požehnaním, nenájde v Novom zákone ani slovo! V skutočnosti si to ani nikto z nás nemyslí, pretože tí, ktorí dokážu krásne a duchovne hovoriť o „požehnaní choroby“, často veľmi rýchlo využijú akékoľvek prostriedky, aby boli z tohto „požehnaní“ vyslobodení. V evanjeliu je zvesť o spasení a naopak, všade akoby samozrejme spájaná s uzdravovaním chorôb. Nie je tu však nič násilné. Chýba akýkoľvek pokus vytvoriť nejaké systematické učenie o uzdravovaní. Apoštol Pavol dokáže bez rozpakov napísať, že zanechal svojho spolupracovníka chorého v Miléte (2Tim 4, 20) a Timoteovi, ktorý býval zrejme častejšie chorý, sa nehanbí dávať rozumné lekárske rady bez toho, aby v tom videl *nedostatok viery* (1Tim 5, 23).

Nový zákon pozná tri rôzne cesty pri uzdravovaní chorôb:

1. Vie o tom, že Pán Ježiš poveril apoštolov úlohou: *Na chorých budú klást ruky a oni ozdravejú* (Mar 16, 18). Podľa tohto slova majú teda ísť poslovia evanjelia sami za chorými a klást na nich s modlitbou ruky. Nehovorí sa pritom o nejakom zvláštnom dare uzdravovania.
2. Iné je to v Jakubovom liste (5, 14), kde vychádza iniciatíva od chorého: Má si zavolať *starších* k svojmu lôžku a požiadať ich o modlitbu a pomazanie olejom. Ani títo *starší* nemusia mať *dar uzdravovania*, skôr tu ide o sľub, že sám Pán sa prizná k modlitbe a k viere svojich vykúpených.
3. V 1Kor 12, 9 sa však hovorí o zvláštnom *dare uzdravovania*, ktorý môže Pán cirkvi prepožičať jednotlivým údom zboru. Akoby sme si mohli myslieť, že by ich cirkev nepotrebovala k budovaniu Kristovho tela! Pri tom všetkom si však máme ctíť (ako nás učí apoštol Pavol v Kol 4, 14) dobrých a solídnych lekárov. Poznáme však i hranice lekárskej vedy. Máme teda ako cirkev bezradne stáť pri lôžkach chorých a neustále ich varovať pred satanovou mocou,

ktorá sa prejavuje rôznym zarietkovaním a okultnými praktikami, namiesto toho, aby sme trpiacim ponúkli čistú a jasnú Božiu pomoc? Keď apoštol Pavol vyzýva v 1Kor 14, 1, aby sme *horlili za duchovné dary*, nesmieme si dovoliť odsunúť dar uzdravovania na stranu.

Dar hovorenia jazykmi

O čo vlastne ide pri tomto dare, ktorý u nás vinou extrémneho „letničného hnutia“ prebúdzá toľko nedôvery? Ak pozorne čítame 1Kor 14. kapitolu dozvieme sa, že pri *hovorení jazykmi* nejde o skutočné „hovorenie“, teda o rozprávanie človeka človeku, ale o *hovorenie k Bohu*, o modlitbu.

Pri hovorení jazykmi teda nejde o *posolstvo*, ani o *pokyny*, ani o *zjavenie hriechov*. Prečo by sa také oznámenie ľuďom malo diať nezrozumiteľnou rečou, ktorá vyžaduje preklad? Verše 24 a 25 však jasne ukazujú, že tieto veci sú skôr podnetom prorokovania, ktoré sa deje v jasnej, zrozumiteľnej reči. Preto hnutia, ktoré zverujú ľuďom s darom jazykov „úlohy“, ktoré patria tým, ktorí majú prorocký dar, neriadia sa biblickými zásadami! Pri dare jazykov však ide o *modlitbu*, o *spievanie žalmov*, o *chválenie a ďakovanie* (1Kor 14, 14–17). To všetko sa však nedeje pod riadiacou kontrolou ľudského vedomia, ale „v Duchu“ a pre ostatných účastníkov je to nezrozumiteľné. Na nezasvätených ľudí pôsobí skupina hovoriaca jazykmi ako ľudia, ktorí *bláznia* (14, 23). Ten, kto hovorí *v jazyku* (v pôvodnom texte je jednotné číslo), *duchom hovorí tajomstvá* (14, 1–2) a *vzdeláva sám seba* (14, 4). To sa však skutočne deje a nemožno to popierať! Ak aj taký muž, ako apoštol Pavol ďakuje Bohu za to, že *viac hovorí jazykmi ako všetci* (14, 18), potom taká modlitba musí byť niečo významné. Nesmieme však prehliadnuť, že apoštol hneď pokračuje slovami: *ale v zbere by som chcel prehovoriť radšej päť slov svojou myslou, zrozumiteľne, aby som aj iných poučil, než desať tisíc slov jazykom*. (14, 19). Aj dnes modlitebníci, ktorí majú tento dar dosvedčujú, že takáto „modlitba v jazyku“ ich zvláštnym spôsobom osobne posilňuje.

Preto pre nás platí apoštolské napomenutie: *...hovoriť jazykmi nebráňte!* (14, 39). Biblicky je pre nás neprípustné, aby sme akékoľvek „hovorenie jazykmi“ dopredu a všeobecne prehlasovali za *bláznenie a netriežvosť* a zamietali ho (14, 2; 14,

28). Úplne nebiblické a celkom proti slovu apoštola je však označovanie daru jazykov za „základný dar“, ktorý musí mať každý veriaci a robiť z tohto daru rozpoznávacie znamenie, či človek prijal, alebo neprijal Ducha Svätého!

Dar prorocstva

Grécke slovo pre výraz „prorokovať“ (PROFETEYE-IN) obracia naše myšlienky k prorokom. Ich úlohou bolo jednako zvestovať budúce skutky Božie, v ktorých Boh prichádzal k svojmu ľudu so súdom alebo milosťou – jednako mali, a to predovšetkým, volať ako Boží svedkovia ľud Hospodinov k obráteniu a ukazovať mu jeho hriech a odpadnutie. Apoštol Pavol počíta i v Korinte ako s prorokovaním, ktoré odhaľuje budúce veci (14, 29), tak predovšetkým s prorockým slovom, ktoré odhaľuje ľudský hriech a privádza človeka k pokániu a obráteniu. Keď apoštol hovorí o dare prorocstva, myslí predovšetkým na túto prorockú službu. V tomto zmysle je tento dar pre budovanie tela Kristovho najdôležitejší. Prorokovať znamená prinášať ľuďom Božie posolstvo, zvestovať im Božiu vôľu a pravdu mocnými slovami, ku ktorým vedie Boh proroka svojím Duchom. Prorokovať znamená byť vedený v reči Božím Duchom tak, aby boli zasiahnuté ľudské srdcia a poslucháči postavení pred Božiu tvár, a aby cítili, že ich preniká Boží zrak.

To všetko je jasné vo veršoch 23–25, ktoré je potrebné dôkladne premyslieť. Apoštol tu úplne zreteľne rozlišuje medzi „veriacimi“ a „neveriacimi“ a medzi „laikmi“ (Bib. Kralická: neučení). Nový zákon teda nepozná naše úzkostné úvahy o tom, že nikomu nevidíme do srdca, a že preto nemôžeme vedieť, či niekto skutočne verí, alebo nie. Výraz „neveriaci“ označuje človeka, ktorý odmieta vieru a je aktívny v neviere. V tomto zmysle musíme chápať i známe slovo z Mar 16, 16 *Kto uverí a pokrstí sa, bude spasený, kto však neuverí, bude zatratený* (grécky: HO ME PISTEYON – nie OY PISTEYON!). Ľudí, ktorí ešte nedospeli k viere, ani k neviere, pretože neboli dost poučení, nazýva apoštol „laikmi“ – „neučenými“. A teraz nám vykresľuje zhromaždenie: Dvere sa otvárajú a vstupujú zvedavci, ktorí by radi poznali kresťanskú vieru a tiež ľudia, ktorí už zvest evanjelia počuli, ale hovorili na to iba svoje: Nie! Čo sa teraz stane? Ak bude celé zhromaždenie hovoriť jazykmi, môžu mať noví prichádzajúci dojem, že sa dostali medzi nenormálnych ľudí. Ak však začínajú prorocké slovo, budú prežívať, že Boh odhaľuje tajnosti ukryté v ich srdciach a padnú v pokánie pred Božiu tvár, pretože spoznajú, že Boh je prítomný a oslovuje ich (1Kor 14, 24n).

Vďaka Bohu za to, že práve tento rozhodujúci dar v cirkvi nikdy úplne nechýbal! Zvestovatelia evanjelia mohli vždy znova zakúšať, že ich slovo ako šíp zasahovalo ľudské srdcia, a že sa poslucháči s bázňou pýtali: Odkiaľ tak pozná tento rečník môj život? Škoda, že sa to deje až príliš zriedkavo! Na naše

zhromaždenia a biblické hodiny prichádzajú mnohí hostia a hľadajúce duše, a často zase odchádzajú bez toho, aby bolo ich vnútro dotknuté a aby poznali najtemnejšiu hĺbku svojich životov. Je to zavinené aj tým, že málo dbáme na napomenutie apoštola: *Horlíte za duchovné dary /veci/, najmä však, aby ste prorokovali* (14, 1) – *Chcem však, aby ste všetci hovorili jazykmi, ale ešte viac, aby ste prorokovali* (14, 5) – *A tak bratia, snažte sa o to, aby ste prorokovali!* Prorocstvo je absolútne nevyhnutná výzbroj k splneniu hlavného poslania cirkvi vo svete. Znamená to konať službu svedkov pre Krista, ktorý povedal: *...ale prijmete moc Svätého Ducha, ktorý príde na vás, a budete mi svedkami ... až do poslednej končiny zeme* (Sk 1, 8)

To bolo vlastne posledné slovo Pána Ježiša jeho učeníkom pred nanebovstúpením. „Svedkom“ však smiem byť jedine vtedy, keď som niečo skutočne zažil. Preto sa mocným a pôsobivým svedkom Božích vecí môžem stať iba vtedy, keď vedľa základného daru Ducha Svätého dostávam ešte „dar prorocstva“, aby moje svedectvo mohlo iných zasahovať v skrytých skutočnostiach ich životov a stalo ich do Božej prítomnosti, pred ktorou sa nedá uniknúť. Pýtate sa, prečo je svedecká služba u nás taká slabá a bojazlivá? Zodpovedá to celému nášmu kresťanstvu. Myslíme si, že ide predovšetkým o vedecko-technologické školenie a o umenie diskutovať. Zabudli sme na posolstvo o Duchu Svätom, alebo sa pre nás stalo iba obyčajnou dogmou, ktorá sa vznáša vysoko nad skutočnosťou. Všimnime si, že apoštol Pavol neočakáva, že protivníci a ľudia, ktorí sú vzdialení viere, budú premožení teologickými argumentmi a umením diskutovať, ale jedine prorockým slovom. Ani my nesmieme čakať na výsledky odinakiaľ! Veď jedine Duch Svätý otvára človeku pravé poznanie Boha!

Ako však dostanem tento dôležitý dar? Apoštol Pavol na jednej strane vie, že *toto všetko spôsobuje jeden a ten istý Duch, ktorý každému osobitne udeľuje dar, ako chce* (1Kor 12, 11), a ktorý koná so suverénnou slobodou. Ale ani tu neodkazuje človeka k pasívnemu čakaniu, ale povzbudzuje nás k aktivite. Preto niekoľkokrát napomína (1Kor 12, 31; 14, 1; 14, 12; 14, 39), aby sme horlivo *hľadali* duchovné dary. Je pozoruhodné, že sa tu nehovorí o „prosení za dary“! Zdá sa, ako keby už i apoštol Pavol poznal tie prosby, ktoré nikdy nevedú k cieľu. On však povzbudzuje: Horlivo sa usilujte o dary! Uchopte ich! Duch vás chce vyzbrojiť svojimi darmi, obzvlášť tými najpotrebnejšími! To je teda to nádherné dielo Ducha Svätého na základe Kristovho dokonalého diela zmierenia: Zbory, ktoré zo-trvávajú v pravom poznaní Boha, denne dosahujú nové víťazstvá nad hriechom, sú napĺňané Božím životom a bohato vybavované potrebnými darmi Ducha k všetkej službe, a ktoré s vedomím hraníc Ducha Svätého s vrúcnuou vierou očakávajú druhý príchod Pána Ježiša. ■

Rubriku Misia redakčne pripravuje
JURAJ INSTITORIS v spolupráci s **VLADIMÍROU VRAJOVOU**.

SME MISIJNOU CIRKVOU?

MILAN MITANA,
 predseda EMO a kazateľ CB vo Sv. Jure

Písať o misii v dobe, keď som si nie istý, či mi pandemická komisia nezakáže ísť budúci týždeň do obchodu vo vedľajšom meste, je fakt zvláštne. No ale budiž... :-).

Názov článku je v podstate oxymoron. Súčasťou DNA cirkvi je jej misijnosť. Ak chýba, tak potom sa cirkev nemôže nazývať cirkvou. Sme poslaní svedčiť v Duchu o ukrižovanom a zmŕtvychstalom Kristovi – v Jeruzaleme, Judsku, Samárii a až do posledných končín zeme. (Sk 1, 8)

Najskôr napíšem, že pre potreby tohto článku nerozlišujem pojmy misia a evanjelizácia. Inými slovami, píšem o tom, či je Cirkev bratská na Slovensku orientovaná na zdieľanie evanjelia tu doma u nás a v iných krajinách.

Pohľad do štatistiky členov našich zborov v brožúre Konferencie nás tento rok nepotešil. Rok 2019 bol po 23 rokoch prvým rokom, kedy počet plnoprávných členov v CB na Slovensku celkovo klesol. V roku 1995 sme mali 1 224 členov. V roku 2018 to bolo 1 711 členov, minulý rok 1 685 členov.

Iste, príčin môže byť mnoho – naša misijná aktivita, zomieranie starších bratov a sestier, málo nových členov, duchovná apatia obyvateľov Slovenska atď.

Tiež si môžeme klásť otázku, kto je zodpovedný za stav, v ktorom sa misijne a evanjelizačne nachádzame? Kazateľia? Staršovstvá? Rada CB? Evanjelizačno-misijný odbor? Zrejme do istej miery všetci práve spomenutí.

No trúfam si napísať, že tá prvoradá a kľúčová zodpovednosť je na pleciach každého jedného Božieho dieťaťa, každého, kto v srdci uveril v zmŕtvychstaleho Krista.

Obyčajný kresťan má obyčajne – v moci Ducha Svätého – zdieľať svojím životom a svojimi slovami evanjelium. Je to zároveň obrovská výsada byť tým, ktorý môže ovplyvniť životnú cestu iného človeka, dokonca jeho večnosť. Milosť príde od Boha, no On si chce na jej komunikáciu použiť ľudí ako si ty či ja. Padá na mňa bázeň, keď si to naplno uvedomím.

Minulý rok sme ako Evanjelizačno-misijný odbor uskutočnili cez rozhovory a dotazníky malý prieskum medzi kazateľmi a staršími zborov, týkajúci sa dôvodov našej stagnácie. Identifikovali sme tri najviac spomínané oblasti: zameranosť na Krista a evanjelium, kontextualizáciu v evanjelizácii a otázky spojené s členstvom v cirkvi. Mňa osobne trápia obzvlášť prvé dve oblasti. Sme ako jednotlivci a ako spoločenstvá naozaj kristovcami v tom pravom slova zmysle? Či v nás horia srdcia kvôli Kristovi a Písmam? Pokiaľ ide o oblasť kontextualizácie, tam sa mi zdá, že sa v mnohých prípadoch medzera ešte zväčšuje. Ide o jazyk, ktorý používame, postoje, ochotu priateľiť sa s „hriešnikmi“, vstupovať do ich životných príbehov relevantným spôsobom, službou, empatiou, láskavými slovami. Toto by však bolo na iný článok. Ak však nebudeme chcieť kvôli Kristovi a evanjeliu zmeniť naše naučené spôsoby a formy, tak budeme evanjelizačne neefektívni. Nebudeme ani svetlom ani soľou. Maximálne sa budeme môcť vyhovoriť na tvrdú pôdu ľudských srdiec, materializmus, katolicizmus, a tak podobne. Jedna z definícií evanjelizácie hovorí, že my máme svedčiť v moci Ducha Svätého, a výsledky nechať na Boha. Páči sa mi, že je tam náš diel a Boží diel. My

máme byť svedkami, to je náš diel, z toho sa nevyzujeme. Máme to však robiť tak, aby komunikácia skutočne prebehla a aby dobrá správa bola aj na strane prijímača porozumená ako dobrá a zrozumiteľná.

Aby som však nebol len kritický, som vďačný za všetkých v našej cirkvi, ktorí sa aj nejakým špecifickejšie rozhodli venovať misii a evanjelizácii a podporovať ju. Máme v našich zboroch množstvo evanjelizačne obdarovaných bratov a sestry. Existuje tu PLANT a vízia zakladania nových zborov. Je tu Jaro Tomašovský a organizácia Wycliffe Slovakia, ktorá pomáha aj ľuďom z našej cirkvi dostať sa a zotrvať na misijnom poli v iných krajinách sveta. Ja osobne sa teším tomu, že pribúdajú v našich zboroch ľudia s víziou zakladať naše cirkevné školy, kde je relevantným spôsobom zvestované evanjelium mladej generácii. Na východe máme viacero pracovníkov zameraných na misiu medzi Rómami. Napriek istému útlmu, stále máme pracovníkov s mládežou, ktorí organizujú aj misijné aktivity zamerané na oslovenie mladej generácie v ich meste či dedine. Na opačnej strane vekového spektra je tu Betánia a snaha priniesť evanjelium starkým či zdravotne handicapovaným. „Korona doba“ nás tiež „donútila“ využívať online priestor s misijným zameraním. Výborným príkladom je podcast Zabudnuté cesty, ktorí robia chlapi z Žiliny. Nemôžem nespomenúť Daniela Pastirčáka, a jeho na naše pomery absolútne unikátny presah do spoločnosti, médií, kultúry. Nezanedbateľné je tiež množstvo členov našich zborov vo vedeniach rôznych misijných organizácií ako Ježiš pre každého, Kompas, Scripture Union, Hlas pre Krista, Mládež pre Krista a ďalšie. Zdá sa mi, že ich potenciál a možnosť spolupráce s našimi zbormi nie úplne dostatočne využívame. A iste by som si spomenul na množstvo ďalších väčších či menších organizovaných či neformálnych snažení konkrétnych misijne zameraných ľudí v našich zboroch. Mnohokrát sú pre mňa práve títo ľudia a ich evanjelizačné príbehy akousi nádejou, že to s Cirkvou bratskou nie je také zlé, že Pán Boh s nami ešte neskončil, a má pre nás budúcnosť a nádej. ■

ROK 2020 S YMCOU

Ako ovplyvnila pandémia činnosť YMCI? Podarilo sa preniesť aktivity miestnych združení do online priestoru? Aké sú plány YMCI v novom roku? Odpovede na tieto otázky hľadala VLADIMÍRA VRAJOVÁ v rozhovore s generálnym sekretárom **DALIBOROM PERAŠÍNOM** a programovou manažérkou **DANIELOU MASARIKOVOU**. Foto: Archív YMCA

V čom bol minulý rok v YMCE iný než predchádzajúce roky?

Dalibor: Rozdelil by som to do viacerých úrovní. YMCA na Slovensku je strešnou organizáciou miestnych združení, čiže hlavným poslaním YMCI je robiť servis miestnym združeniam, spracovávať dotačné programy zo štátu, organizovať výbor YMCI, snem a podobne. Čo sa týchto vecí týka, naša činnosť pokračovala ďalej, samozrejme, s dodržiavaním vládnych nariadení. Snemy sme robili cez ZOOM, zaviedli sme home office, počas karantény sme dokonca niektorú administratívnu prácu vykonávali efektívnejšie než predtým. Určite nám chýbal osobný kontakt a budovanie vzájomných vzťahov, čo však nebol minulý rok len problém YMCI, ale celej spoločnosti. Pandémia v najväčšej miere ovplyvnila činnosť miestnych združení, ktoré pracujú s deťmi, dobrovoľníkmi a komunitami. Táto práca bola prerušená, ale vždy, keď to situácia umožnila, miestne združenia obnovili svoju činnosť a pokračovali v rozbehnutých aktivitách.

Daniela: Momentálne žijem v Ružomberku, tak popíšem aktivity miestneho združenia v tomto meste. Naša činnosť je

orientovaná predovšetkým na dospelých a mladých ľudí. Minulý rok sme sa stretávali v obmedzenom počte, s dodržaním všetkých hygienických opatrení, väčšinu aktivít sme presunuli do exteriéru. Postupne sme prešli do virtuálneho priestoru a začali sme sa stretávať cez ZOOM. Tieto stretnutia boli na jednej strane veľmi dobré a viedli mladých ľudí ku kreativite pri organizácii online klubov, na druhej strane som videla, ako mládežníkom chýba vzájomný kontakt, spoločenské hry alebo spontánne rozhovory.

Čiže online stretnutia majú svoje plusy i mínusy...

Dalibor: O tom, či má vôbec zmysel pracovať s deťmi vo virtuálnom priestore, sme sa v YMCE veľa rozprávali. Musíme si uvedomiť, že deti, dorastenci a mladí ľudia trávajú veľa času za počítačom počas online vyučovania, mnohí potom majú online hodinu v Základnej umeleckej škole a podobne. Predstavme si rodiča, ktorý vlastní dva notebooky, deti ho potrebujú doobeda, rodičia, ktorí pracujú z domu, poobede. Z tohto dôvodu nemajú niektoré deti možnosť pripojiť sa k popoludňajším online

stretnutiam. Preto sme nechali toto rozhodnutie (či rozbehnúť nejakú online činnosť, alebo nie) na miestnych združeniach, ktoré môžu najlepšie posúdiť, či to má v tom-ktorom meste vôbec zmysel. Nakoniec to dopadlo tak, že väčšina miestnych združení neorganizovala žiadne aktivity vo virtuálnom prostredí. Uvediem

sú zrelší a aktívnejší pri príprave a organizácii stretnutí. Aby som to uzavrel: kde to bolo možné, tam online kluby fungovali, ale určite nešlo o nejakú celoplošnú stratégiu, ale skôr o citlivosť na potreby a možnosti mladých ľudí, pre ktorých sú tieto stretnutia určené.

Daniela: Ja len doplním, že

Zaznamenali ste minulý rok zníženie počtu dobrovoľníkov?

Daniela: Nedostatok zahraničných dobrovoľníkov sme riešili ešte pred vypuknutím pandémie. Keď sa v marci obmedzili možnosti cestovania, tento problém sa ešte zväčšil. Jeden zahraničný dobrovoľník, ktorý nám

konkrétny príklad: v Jelšave je rozbehnutá práca s rómskou komunitou, kde nemá veľa detí pripojenie na internet ani vlastný počítač. Namiesto organizovania online stretnutí, ktoré by boli v tomto prípade úplne zbytočné, pomáhali pracovníci miestneho združenia rómskym deťom písať domáce úlohy, vypracovať a odovzdať zadania a podobne. Táto činnosť bola, samozrejme, počas pandémie veľmi komplikovaná a časovo náročná. Nizkoprahové centrum v Nesvadoch fungovalo pri práci s klientmi podobne – s klientom sa stretával vždy len jeden zamestnanec, dodržiavali sa hygienické opatrenia, aby nedošlo ku skupinovému šíreniu. Ružomberok je so svojou činnosťou vo virtuálnom priestore bielu vranou, mladí ľudia, ktorí sa na online kluby pripájajú, majú potrebné technické vybavenie,

v Ružomberku prešiel do virtuálneho priestoru len klub určený pre teenagerov. V našom meste je rozbehnutá aj práca s rómskymi deťmi a osobne si neviem predstaviť, ako by tieto stretnutia fungovali online formou. Takisto sa venujeme starším rómskym chlapcom a dievčatám, skúsili sme sa s nimi stretávať cez ZOOM, ale nefungovalo to. Počas stretnutí s rómskymi dievčatami sme si vždy niečo uvarili, porozprávali sme sa o rôznych veciach, vybudovali sa medzi nimi vzťahy, dievčatá sa vedeli otvoriť a hovoriť aj o svojich osobných životoch. Na stretnutie cez ZOOM sa síce pripojilo šesť dievčat, ale komunikácia zostala na bode mrazu. Je to presne tak, ako povedal Dalibor – niekde online kluby fungujú, niekde nie, a my to potrebujeme vedieť rozlíšiť a múdro využiť.

pomáhal s letnými aktivitami, zažil na Slovensku veľmi zaujímavé situácie, pretože ho ľudia vnímali ako možný zdroj nákazy, on to vycítil a cítil sa veľmi nepríjemne. Iným príkladom je miestne združenie v Martine, ktoré každý rok organizuje hokejový tábor, na ktorý pozýva hokejistov zo zahraničia. Tento tábor sa minulý rok neuskutočnil, pretože príchod zahraničných hokejistov bol veľmi neistý. Hokejisti by museli po príchode na Slovensko stráviť dva týždne v karanténe, nariadenia vlády sa stále menili, mnohé otázky vyvstali aj v súvislosti s ubytovaním a stravovaním detí a podobne. Aj my v Ružomberku každý rok organizujeme anglický tábor s native speakrami, ktorý sme tiež boli nútení v lete 2020 zrušiť.

Dalibor: Zahraniční dobrovoľníci pracujú v komunitnom

rómskom centre v Liptovskom Mikuláši, ktoré bolo minulý rok striedavo otvorené a zatvorené. Situácia bola o to náročnejšia, že na Slovensku zostal iba jeden dobrovoľník, ktorého spomenula Daniela. Čo sa týka slovenských dobrovoľníkov, nezaznamenali sme ich úbytok v takej miere, že by to obmedzilo fungo-

Viem o tom, že miestne združenie v Nesvadoch kúpilo dva šijacie stroje a začalo šiť, rozdávať a predávať rúška. K zvýšeniu výdajov určite došlo, ale miestne združenia sa s tým popasovali a finančná kríza v tomto smere YMCU nezasiahla.

Daniela: Z pohľadu výpadku príjmov najviac utrpela budova

osloví mladých kresťanov, ale aj ich neveriacich rovesníkov. Touto formou by sme chceli ľuďom priblížiť aj aktivity YMCI a jednotlivých miestnych združení. Verím, že sa postupne obnovia všetky aktivity miestnych združení, letné tábory, školenia dobrovoľníkov, snem a podobne. Veľkou víziou, o ktorej sa

vane miestnych združení. Dlhodobou tendenciou v YMCE, ale aj v iných mládežníckych združeniach, je práca dobrovoľníkov bez dlhodobého záväzku. Ľudia prídu, pomôžu a po čase odídu, ale tento jav sme pozorovali už pred pandémiou.

Pocítili ste ako YMCA finančnú krízu v podobe výpadku príjmov alebo zvýšenia nákladov?

Dalibor: Mnohým organizáciám sa minulý rok zvýšili výdavky, pretože museli nakupovať množstvo dezinfekcie a ochranných pomôcok. Tým, že sme v ústredí YMCI zaviedli home office, nedošlo k takémuto zvýšeniu nákladov. Miestne združenia využili na pokrytie zvýšených výdajov, spojených s nákupom ochranných pomôcok a dezinfekcie, predovšetkým štátnu dotáciu.

YMCI v Bratislave, ktorú postupne rekonštruujeme, priebežne platíme architektov, ktorí robia projekty prestavby, a teraz sme prišli v podstate o všetok zisk, ktorý IMCA z prenájmu budovy mala. V budove sa totiž organizovali koncerty, fungoval v nej gastro priemysel, nachádzali sa v nej kancelárie, ateliéry, ktoré počas lockdownu prišli o zisk a následne prišla o zisk aj YMCA. **Dalibor:** To je pravda, ale táto finančná strata nesúvisí priamo s činnosťou YMCI. Ako som povedal, po tejto stránke YMCA neutrpela.

Aké sú vaše plány v roku 2021?

Dalibor: Naším plánom je začať robiť podcasty, pričom prvý z nich by mal vyjsť ešte v januári. Prajem si, aby podcasty boli otvorenou platformou, ktorá

budeme rozprávať na sneme, je zakladanie nových miestnych združení. Dúfam, že sa na sneme stretneme aj reálne, nielen v online priestore.

Daniela: Už máme zarezervované miesto a čas konania snemu YMCI, tak dúfam, že sa to podarí. Snem je najvyšší orgán YMCI, ktorý sa skladá zo zástupcov miestnych združení. Posledné roky na snem pozývame aj rodinných príslušníkov týchto zástupcov, s pomocou dobrovoľníkov pripravíme program pre deti, budujeme vzťahy a snažíme sa aj o neformálne, nielen pracovné rozhovory s účastníkmi snemu. Preto je pre nás dôležité, aby sa snem tento rok uskutočnil vo forme, ktorá umožní ďalšie budovanie a utužovanie medziludských kontaktov. ■

PRIMERANÝ
ZÁUJEM

TOMÁŠ KOMRSKA

Primeraný záujem je lepší, ako zvedavosť na pikošky.

Vo svojom zamestnaní sa stretávam so zvláštnym javom. Veľká časť kolegov-vodičov sú ľudia, ktorí prišli z rôznych iných zamestnaní, zo skutočne pestrých oblastí života. Stačí sa len trochu poobzerať, popýtať... A tak, keď sa mi v živote objaví nejaký problém, po troche záujmu stojím zoči-voči odborníkovi na danú problematiku.

Problém s počítačom? Žiaden problém! Jožko poradí, opraví.

Na synovej farme so sliepkami sa ukázali, na prvý pohľad pre začínajúceho farmára, neprekonateľné problémy. Avšak stačí na konečnej trolejbusov kolegovi položiť jednu jasnú otázku – a práve objavený vyštudovaný hydinár sype jednu radu za druhou.

Inokedy sa vynoril istý právny oriešok a ajhľa, kolegova manželka, šikovná právnička, už situáciu s prehľadom lúska.

„Líná huba – hotové nešťestí!“ múdro hlása český slogan.

A skutočne, mať záujem o ľudí, o ich starosti a radosť, a potom sa vedieť jasne pýtať, prináša obojstranné chutné ovocie.

Lenže medzi touto pestrofarebnou cháskou kolegov sú aj nie až také chutné kúsky – otravní konšpirátori. Otravujú život nielen sebe, ale aj svojmu okoliu. So strhanou tvárou sa vrhajú na svoje obete so zaručenými faktami. Aj keď im konkrétny kon-

špiračný žuvanec vyvrátite skutočnými faktami, tak len mávnu rukou a už človeka zasypávajú iným, ešte bombastickejším zamotancom.

Vtedy mi na myseľ prichádza starodávny text: *Nenazývajte sprisahanim všetko, čo tento ľud nazýva sprisahanim a čoho sa bojí, vy sa nebojte ani sa nestrachujte! Hospodina zástupcov pokladajte za svätého, jeho sa bojte a pred ním sa strachujte!* (Iz 8, 12–13)

Čoho sa bojím a prečo?

Nože si pomenujme svojich bubákov.

Báť sa Boha ako po zuby vyzbrojenej NAKA je hlúposť. Prídu? Neprídu? Zavrú? Nezavrú? Nie.

Báť sa Boha znamená s úctou a bážňou žiť svoj dnešok, ako keď horolezec zdoláva svoj dnešný úsek výstupu na strechu sveta. Do skaly bije skoby, chytá sa výstupkov, vyhýba sa roklinám a je v strehu. Horolezec nenadáva na tvar horského masívu. Snaží sa mu porozumieť, čítať, aby mohol stúpať. A na konšpiračné teórie, tvorené v hlavách hlupákov kdesi v žumpe nemá jednoducho čas.

Mať záujem o ľudí – mať ľudí rád, to je korením života.

Človek je rád, keď ho má človek rád.

A primeraný záujem o človeka o **BOH** acuje človeka podobne, ako užasnutá bázeň pred **BOH** om.

Denne si to skúšam a funguje to.

Nechceš to skúsiť tiež?

Nič to nestojí, a stojí to zato.

Si myslím. ■

OBRAZY BOHA

MONIKA MITANOVÁ,
CZŠ Narnia, Pezinok

Jedna rabínska múdrosť hovorí o tom, ako sa pravda a príbeh spriatelili. Bolo to takto: Bol čas, keď Pravda zvykla chodiť po svete nahá. Bola taká holá ako v deň, keď sa narodila. Ľudia sa jej však vyhýbali. Vždy, keď ju uvideli, prenikla ich hrôza a utekali sa skryť do svojich príbytkov. Smutná Pravda nevedela pochopiť, prečo pred ňou ľudia utekajú, veď ona nikomu neublízuje, naopak, svetlo pravdy

prináša. Ako tak kráčala po lesnej cestičke, stretla driečného mládenca. Jeho meno bolo Príbeh. Kráčal veselým krokom a po ceste si pospevoval. Pravda vedela, že Príbeh všade radi vítajú a pekne sa k nemu správajú. Dala sa Pravda s Príbehom do reči a povedala mu o svojom trápení. Príbeh si ju vypočul a navrhol Pravde, že jej vlastnoručne ušije pekné šaty. Takto vyobliekaná pravda sa opäť objavila

v dedinke, z ktorej ju už predtým mnohokrát vyhli. Tentokrát ju však prijali s radosťou, srdečne ju k stolu usadili a načúvali jej. Od toho dňa sa Pravda a Príbeh stali nerozlučnými priateľmi.

Príbehy, rozprávky, obrazy... nás sprevádzajú po celý život. Od malička sú pre nás učebnicou, cez ktorú sa učíme rozumieť svetu, iným, sebe, Bohu. Tým najhlbším pravdám dokážeme porozumieť iba v príbehu a skrze príbeh. Ježiš to vedel a príbehy vo svojom vyučovaní hojne používal. Ježiš bol výborný rozprávač. Rozprával jazykom, ktorému jeho poslucháči rozumeli, používal obrazy a prirovnania, s ktorými sa bežne stretávali. Učil ich o veciach, ktoré boli bežnou súčasťou ich života. Zrno, minca, svadba, cesta, pomoc, kvas, rybolov, sejba, žatva... sa v jeho poučeníach opakovali, aby sa sali nositeľmi dôležitej myšlienky či lekcie pre život. Prebehlo 2000 rokov, a my stále Ježišove príbehy opakujeme a učíme sa z nich. Jeho myšlienky sú aktuálne i dnes. Svet sa tak veľmi nezmenil. Ľudstvo stále zápasí s podobnými problémami. Ale to, čo sa neustále mení, je spôsob života, veci a obrazy s ktorými sa stretávame.

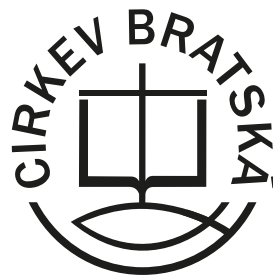
Ježišove príbehy boli počas generácií pretransformované do obrazov, básní, románov, hudobných skladieb, muzikálov... Každé vyjadrenie odzrkadľuje dobu a kultúru v ktorej bolo vytvorené, ľudí, ktorí ich tvorili a tiež tých, ktorým boli určené.

S darom poznania Krista, sme dostali i veľkú zodpovednosť: odovzdávať Kristovo poslanstvo ďalej. Ako ho však stále udržiavať živé, zrozumiteľné, vzácne, hodnotné? Ako nezahliť toto vzácne poslanstvo naším nezrozumiteľným podaním? Máme zodpovednosť voči Bohu, voči ďalšej generácii i voči tým, ktorí to dokázali pred nami. Aby sme to zvládli, musíme hľadať stále nové cesty, formy, spôsoby... a najmä učiť sa rozumieť tejto generácii učiť sa vnímať ich životnú situáciu - učiť sa vidieť príbeh ich očami.

V Narnii sa v siedmom ročníku na hodinách náboženstva zaoberáme podobenstvami. Snažíme sa porozumieť poslanstvu, ktoré Ježiš týmito príbehmi chcel povedať svojim poslucháčom a dešifrovať poslanstvo, ktoré z príbehov vyplýva pre nás. Príbehy, ktoré postupne uvidíte na stránkach tohto časopisu, sú parafrázami biblických podobenstiev tak, ako im porozumeli 12-13 ročné deti minulý školský rok. Sú vzácnu výpoveďou, ktorá odhaľuje nielen význam podobenstva, ale najmä vnímanie a myslenie mladého človeka žijúceho na začiatku 21. storočia. A práve možnosť nahliadnuť do vnímania dnešného človeka, sa mi zdá vzácnu príležitosťou. Želám nám všetkým, aby sa nám v novom roku darilo spájať porozumenie biblickému príbehu s pravdou a s porozumením človeku.

Nech nás dnešné poslanstvo pripravenosti na Kristov príchod, prerozprávane Emkou a Táničkou, obohatí v tomto roku. ■

Z ROKOVANIA RCB DECEMBER 2020

Rada: odsúhlasila a schválila:

Oprávnené výdavky súvisiace s predajom nehnuteľností v Dolnom Kubíne. Toto odsúhlasenie je nutnou podmienkou pre rozdelenie výnosu z predaja podľa dohody medzi Radou a zborom v Žiline.

Smernicu č. 32 (Zúčtovanie finančných prídeltov pre zbory) a nové znenie smernice č. 17 (Mzdový poriadok) a č. 18 (Pracovný poriadok); zrušila smernicu č. 25 (Využívanie štátneho príspevku).

Odmeny pre pracovníkov ústredia cirkvi.

Termín konania výročnej Konferencie, ktorá je plánovaná na 21.- 22. 5. 2021.

Rada zobrala na vedomie:

Priebežné hodnotenie vikára Juraja Sabola od staršovstva zboru v Košiciach.

Správu zo študijného voľna Mareka Jurču.

Že kazateľ Seo Il Von bude pokračovať v službe v kórejskom zbere v Žiline.

Že staršovstvo aj členské zhromaždenie v Trenčíne nevyjadrilo súhlas s pokračovaním služby kazateľa Gabriela Gajdoša v zbere. Rada poveruje predsedu Rady a Milana Mitana rokováním s kazateľom a staršovstvom o ukončení služby kazateľa v zbere.

Že Štátny pedagogický ústav súhlasí, aby Monika Mitanová bola členkou Predmetovej komisie pre náboženskú výchovu a náboženstvo za Cirkev bratskú.

Podnet od Marty Moravskej o udržiavaní kontaktu s kazateľmi na dôchodku.

Ďalej Rada:

Vymenovala Natáliu Luptákovú za koordinátorku pre prácu s deťmi pre oblasť vzdelávania.

Pripravila odpoveď pre kazateľa Martina Jurču na jeho otázky ohľadne Ekumenického týždňa modlitieb.

Predĺžila poverenie pre Martina Uhriňáka ako administrátora zboru vo Vranove do 31. 12. 2021.

Rozhodla, že neuskutočnené vizitácie zborov naplánované na rok 2019 a 2020 sa presúvajú na rok 2021. ■

(Spracované z podkladov RCB.)

Na to, aby ste sa zapísali do histórie, musíte vytvoriť niečo veľké, spraviť niečo mimoriadne... Alebo šialené... (Wikipedia: *Šialení vládcovia*)

KDE BOLO, TAM BOLO...

BOHUSLAV PIÁTKO
(šéfredaktor)

Obraz horiaceho Ríma so spievajúcim Nerom na Palatíne sa mi vynoril, keď Donald Trump vošiel do Bieleho domu. Nero v Bielom dome, pomyslel som si. Počas jeho vlády Washington síce nezhorel, zhorelo však množstvo mostov, po ktorých smeroval svet k lepšiemu. Spomeňme len klimatickú zmluvu, atómovú zmluvu s Iránom, sankcie nielen na Čínu a Rusko, ale aj na spojeneckú Európu. Neuznaním výsledkov prezidentských volieb, napriek súdnym rozhodnutiam v mnohých štátoch USA, udeľovaním milostí svojim spriatelovým daňovým podvodníkom, zorganizovaním „útoku“ na washingtonský Capitol Hill, pri ktorom zahynuli piati ľudia, nadhlo vyšrauboval jednu silnú žiarovku na svetovom lustri demokracie.

Aj v Európe sme sa pohli. Z Európskej únie odišla Veľká Británia. Po dvoch rokoch takmer nekonečných vyjednávaní odišli so zmluvou v batohu. Vydýchli sme si? Neviem, či to dnes dakto vie. Prekvapenie mi opäť pripravili novinári. Tento raz anglický publicista G. Dyer, ktorého článok s názvom: *Únia je konečne slobodná* priniesol denník Sme. (7. 1.) To sme sa odchodom Veľkej Británie z EÚ stali slobodnými?! Nehovorím, že Spojené kráľovstvo bolo v histórii vždy príjemnou súčasťou pevninskej Európy, ale oslavovať jeho odchod z EÚ ako oslobodenie – to je naozaj silná káva. „Anglicko nerozmýšľa ako Európa a nemalo byť do tohto spolku prijaté. Francúzsky prezident De Gaulle mal pravdu, keď v 60-tych rokoch dvakrát vetoval žiadosti Británie do Európskeho spoločenstva. A keby sa náhodou Británia chcela vrátiť

Veľký požiar v roku 64 zničil takmer celý Rím. Podľa niektorých historikov tej doby, bolo počuť, počas toho ako horel Rím, hudbu z Nerovho paláca.

Hovorí sa, že požiar zapálil sám cisár, lebo si chcel postaviť nový palác. Alebo hľadal len inšpiráciu pre novú báseň.

Z požiaru obvinil kresťanov, ktorých za jeho vlády (nielen) kruto prenasledovali a vraždili. Medzi nimi aj apoštolov Petra a Pavla. Aj svoju matku a prvú manželku. K samovražde donútil aj svojho učiteľa, filozofa Senecu. A vstúpil do histórie...

do európskeho spolku, Únia by mala povedať nie“.

Neplačem za Britániou, hoci treba povedať, že neraz bola hnacím progresívnym motorom Bruselu, ale dnešní novinári a politológovia ma neprestávajú prekvapovať. Ukazuje sa, že nielen slovenskí.

A do tretice – pozrime sa domov. Aký obrat to nastal! Tí, čo sa v novembri vzpierali celoplošnému testovaniu a označovali ho za „celoplošné znásilnenie obyvateľstva“, sa zrazu testovať chcú. Lenže – nie sú testy v takom počte, ako by mali byť. Preto sa sľubované predvíanočné testovanie neuskutočnilo a doteraz sa netestujú firmy podľa pôvodných plánov. Všetci vieme, čo sa stalo. Na tých, čo nakúpili antigénové testy na jeseň, nezostalo suchej nitky: nakúpili sa draho, nakúpili sa od premiérovho známeho, čo znamená netransparentne. Úlohu nakúpiť 16 miliónov testov dostal podpredseda vlády Richard Sulík. Sľuboval, že kúpi transparentnejšie a lacnejšie (pod 3 eurá). Domácu úlohu nesplnil a po výhovorkách na zlé zadanie sa po mesiaci napokon testy na Slovensko dostali. Nie 16 ale iba 2,6 milióna, nie za 3 eurá, ako na jeseň, ale za 4,80 a celá transparentnosť skočila u toho istého predajcu ako na jeseň, keď to bolo netransparentné...

A ešte raz Slovensko.

Podľa historikov rímsky cisár Nero neuniesol ťarchu svojich činov a spáchal samovraždu. Asi sa nikdy nedozvieme, akú ťarchu neuniesol generál Milan Lúčan-ský, že ukončil svoj život.

To nie sú príbehy z krajiny „kde bolo, tam bolo“, to je reálny začiatok roku 2021. ■

KRÍŽOVKA

„Čím viac sa zriekaš seba samého, tým väčšia a úprimnejšia...“ Feuerbach

Autor: Peter Kailing	Stredová priamka	Odborníci od dreva	Bozk (poet.)	POMÔCKY Ovo, Out, Old, Vál, Ek, Et	TAJNIČKA	Ozn. rus. lietadiel (Antonov)	Existujete	Kuchyn. potreby (nástroje)	Druh obilniny
Okresný stav. podnik				Bez oblakov Čo (čes.)	•				
1 euro					•				
	Kyslý prípravok Umieráčik				•	Ezechiel (dom.) Zalez			
Plano				Vo výslužbe (skr.)	•		Tón E znižený 2x500 (rím.)		
Váľok (čes.)				Starý (angl.) Videl	•			Ateista	Mojžišov brat
Preorávaj			Dojedná Predpona (von)		•				
Častokrát (neraz)					•		Zn. Erbia Kov. prvok zn. Pb		
	Produkt včiel	Zelenina Súčasť parlamentu v Rusku			•	Vajce (lat.)			
495. rím			Popevok Chumáč, strapec		•	Iba Predložka			
Aut (angl.)				Konflikt Latin. spojka	•				Vzorec Oxidu uhľoňatého
Červený smrek					•				
Uzavretá spoločn. vrstva					•	Ocko			

Tajnička krížovky z RELAXU Dialóg č. 12/2020.

Moc nie je daná človeku, aby utláčal slabého, ale aby ho podporoval. A POMÁHAL MU.

Knihu Stopy kráľov posielame A. Feríkovej, Nové Mesto n. Váhom a D. Fedorcovej, Bratislava

Vyriešenú tajničku krížovky z tohto čísla posielajte e-mailom alebo poštou na nižšie uvedené adresy:

svatava@swanmail.sk, DIALÓG, Sadová 28, 900 51 ZOHR 0 do 31. 1. 2021. Nezabudnite nechať na seba kontakt (meno, telefón, adresa).

Správneho riešiteľa všetkých úloh odmeníme reprezentačnou obrazovou publikáciou z vydavateľstva Media Svatava.

Správne odpovede z tohto čísla uverejníme v Dialógu 2/2021. Stranu pripravil Peter Kailing

Ema Otrubčiaková a Tatiana Martvoňová, 8.X, CZŠ Narnia

Zapojte sa aj vy do tvorby Dialógu:
svatava@swanmail.sk, v diskusnom
fóre na: www.dialog.cb.sk,
písané na adresu redakcie.